

Energi og Miljø

Under indsatsområdet er der aktuelt 13 resultatkontrakter til opfølgning. Ud af de 13 kontrakter til opfølgning er 6 slutevalueringer.

Status og samlet vurdering for indsatsområdet

Generelt viser denne opfølgingsrunde, at der er god fremdrift i de igangsatte initiativer (programmer og projekter). Resultatkontrakternes resultatkrav indfries således på nær i få tilfælde, hvorfor målene med de iværksatte initiativer i stort omfang nås.

Initiativerne har fokus cleantech området, herunder primært på omstillingen fra fossil til vedvarende energi, og fokuserer på udvikling og demonstration af ny teknologi og nye løsninger. Det globale marked for cleantech løsninger er stærkt stigende, og udgangspunktet for Danmark og Region Midtjylland for at få del i dette marked er gunstigt. De initiativer, som Vækstforum har iværksat vil på længere sigt bidrage til, at regionens virksomheder får del i dette marked og vil dermed bidrage positivt til vækst og beskæftigelse i Region Midtjylland.

Følgende projekter med resultatkontrakter er afsluttet siden sidste resultatopfølgning i september 2012:

- Anvendelse af biomasse fra engarealer til biogasproduktion og økologisk gødning
- Anvendelse af pil til energiproduktion og miljøbeskyttelse på miljøfølsomme områder
- Værktøj til mere biobrændstof i offentlig transport
- PrøveElbil
- Ecomotion, demonstrationsprojekt for køretøjer med metanol som brændstof
- Center for Energiteknologier

De afsluttede projekter medvirker til at bane vejen for mere vedvarende energi i energisystemerne og på længere sigt til erhvervsvækst på området. Konkrete vurderinger af de enkelte afsluttede projekter fremgår senere i dette Energi og Miljø afsnit.

Initiativer inden for Energi og Miljø i

I Vækstforums handlingsplan er Energi og Miljø opdelt i følgende delindsatsområder:

- Test og afprøvning (der er ingen gældende resultatkontrakter på dette område)
- Energibesparelser og omstilling til vedvarende energi
- Teknologi- og forretningsudvikling i energi- og miljøvirksomheder
- Klima og forretningsudvikling

Nøgletal for Energi og Miljø

Link til [nøgletal](#).

Energibesparelse og omstilling til vedvarende energi

Resultatkontrakter med opfølgning

- [Anvendelse af biomasse fra engarealer til biogasproduktion og økologisk gødning](#)
- [Anvendelse af pil til energiproduktion og miljøbeskyttelse på miljøfølsomme områder](#)
- [Alger til biogas](#)
- [Værktøj til mere biobrændstof i offentlig transport](#)
- [PrøveElbil](#)
- [Implement - Gennemførelse af kommunal klimainsats](#)

Status

Anvendelse af biomasse fra engarealer til biogasproduktion og økologisk gødning

Projektet, som blev gennemført i Nørreådal mellem Viborg og Randers, er afsluttet ved årsskiftet. I øjeblikket pågår slutrapportering

Anvendelse af pil til energiproduktion og miljøbeskyttelse på miljøfølsomme områder

Projektet, som blev gennemført i oplande til Ringkøbing og Nissum fjorde, er afsluttet ved årsskiftet. I øjeblikket pågår slutrapportering

Alger til biogas

Der er som led i projektet etableret et algedyrkningsanlæg på Grenaa Havn. Projektperioden løber til april 2013, hvorefter der foretages endelig rapportering, som forventes færdig i sommeren 2013. Slutopfølgning foretages i september 2013.

Værktøj til mere biobrændstof i offentlig transport

Projektet, som er en opfølgning på projektet med anvendelse af biodiesel fra DAKA Biodiesel, er gennemført og afreporteret på tilfredsstillende måde.

Prøv1Elbil

Projektet, som blev gennemført i Horsens og Hedensted kommuner, er afsluttet. Projektet er gennemført inden for tidsrammen og inden for bevillingen. Administrationen vurderer, at projektet har opfyldt resultatkontrakten tilfredsstillende.

Implement - Gennemførelse af kommunal klimaindsats

Det er et skandinavisk projekt, som drejer sig om implementering af biogas i energiforsyningen, med deltagelse af Skive, Lemvig og Samsø kommuner. Projektet forløber planmæssigt.

Resultater

- **Anvendelse af biomasse fra engarealer til biogasproduktion og økologisk gødning (BioM delprojekt):** BioM-projektet i Nørreådal har været et pionerprojekt vedrørende kombinationen af naturpleje og biogas- og gødningsproduktion. En konkret effekt af projektet er, at der er blevet oprettet en biomasseleverandørforening i Nørreådal, som afsætter biomassen til biogasanlæg og som fremover drives på kommercielle vilkår og tjener som inspiration for andre potentielle biomasseleverandører.

Projektet har sat fokus på, at der fortsat er behov for at udvikle og optimere på den tilknyttede teknologi og på forretningsmodellen. Resultaterne viser, at det er muligt - om end ikke let - at skabe forretning ved drift af engarealer til biogasproduktion. Udfordringen for leverandørerne er at holde omkostningerne til høst, transport og lagring lave, men lykkes det, kan potentielt mange tusinde hektar bringes i spil på nationalt niveau.

- **Anvendelse af pil til energiproduktion og miljøbeskyttelse på miljøfølsomme områder (BioM dleprojekt):** BioM-projektet vedr. pile dyrkning har som det første større danske projekt fokuseret på hele værdikæden for dyrkning og afsætning af pil og de forskellige afledte effekter. Omdrejningspunktet har især været den kombinerede produktion af bioenergi og miljøbeskyttelse, og projektet har dokumenteret, at pile dyrkning kan bidrage med biomasse til energiformål samtidig med, at der kan opnås væsentlige miljøgevinster.

Resultaterne viser endvidere, at det kan være økonomisk attraktivt at dyrke pil til energiformål, idet rentabiliteten naturligt afhænger af afgrødemuligheder og afgrødepriser. Pileflis skal kunne konkurrere med skovflis både mht. pris, kvalitet og forsyningsikkerhed på et eksisterende marked, men erfaringerne peger på, at afsætningsmulighederne generelt er gode. Der vurderes fortsat at være behov for videreudvik-

ling og produktion af udstyr til effektiv ukrudtsbekæmpelse, gødskning og høst samt udvikling af kedler til pileflis og udstyr til videreforarbejdning af pileflis

- **Alger til biogas:** Der er i projektet siden igangsætning i 2010 med udgangspunkt i det etablerede algeanlæg på Grenå Havn demonstreret algedyrkning og optimering af produktion med fokus på både kvalitet og kvantitet ved varierende dyrkningsbetingelser. I den sidste del af projektet pågår foruden afrapportering af resultaterne et arbejde med at perspektivere de erhvervsmæssige aktiviteter og regionale potentia-ler i et samarbejde med det etablerede erhvervsnetværk. Projektparterne ser anvendelsesmuligheder, herunder potentialet for alger/tang til energi, i et såkaldt bioraffinaderi koncept, hvor alle komponenter i biomassen udnyttes meningsfuldt.

- **Værktøj til mere biobrændstof i offentlig transport:** Projektet har fremstillet et konkret regneværktøj samt diverse markedsføringsværktøjer med henblik på at øge kendskabet til konsekvenserne ved øget brug af biodiesel i kollektiv transport.

Dermed har projektet bidraget til et kvalificeret beslutningsgrundlag og en reduktion af risici for såvel udbydere som vognmand i forbindelse med fremtidige udbud af kollektiv transport med øget anvendelse af biodiesel. Værktøjet blev anvendt primo 2013 ved et udbud af ruter i Region Midtjylland.

- **Prøv1Elbil:** Elbiler er nu testet i praksis både hos institutioner og i private husholdninger i Horsens-Hedensted området, og der foreligger et stort datamateriale på målinger, erfaringsopsamling, brugeranalyser med videre. Disse oplysninger kan nu blandt andet tages i brug i forbindelse med kommunernes videnedbygning med henblik på at lave strategisk energiplanlægning i de midtjyske kommuner.

Projektet er løbende blevet formidlet, især gennem fremvisning på arrangementer om el-biler (30 – 40 arrangementer i Danmark og udlandet). Bilerne har ligeledes været stillet til rådighed for virksomheder i regionen, som har haft mulighed for i praksis at teste udstyr og dele til elbiler. Alt i alt har projektet skabt megen opmærksomhed om elbiler og tilvejebragt en lang række data og erfaringer, men elbil-området har rent erhvervsmæssigt ikke nået det ønskede potentiale, idet salget af elbiler i Danmark indtil videre langt fra har nået det forventede.

- **Implement - Gennemførelse af kommunal klimaindsats:** Der er etableret et skandinavisk videns-, myndigheds- og virksomhedsnetværk på biogasområdet, og der arbejdes konkret med biogasplaner i de 3 kommuner fra regionen (Skive, Lemvig og Samsø). På en stor og veltilrettelagt konference i Skive den 31. januar 2013 blev der sat fokus på anvendelse af gas til transport, og konkret etableres i Skive i april 2013 en gasfyldestation, idet planen er at omlægge den kommunale transport til gas.

Regionens vurdering

Gennem de iværksatte projekter medvirker Vækstforum til at bane vejen for mere vedvarende energi i energisystemerne og samtidig danne basis for erhvervsvekst på området.

Inden for landbaseret biomasse, biobrændstof og biogas vurderes der at være basis for udvikling på forholdsvis kort sigt, medens udviklingen på algeområdet formentlig ligger noget længere ude i fremtiden.

Udviklingen på elbilsområdet afhænger af, hvornår det forventede gennembrud for salget af elbiler kommer.

Teknologi- og forretningsudvikling i energi- og miljøvirksomheder

Resultatkontrakter med opfølgning

Der er iværksat følgende programmer:

- [Udvikling og omstilling af vindmølleindustrien i Region Midtjylland](#)
- [Erhvervsudvikling inden for biomasse til energi](#) (herunder 6 tillægskontrakter)
- [CleanTEKmidt, teknologiudvikling i små og mellemstore virksomheder](#)
- [FjernvarmeVækst – Erhvervsudvikling i fjernvarmesektoren](#)

Der er iværksat følgende projekter:

- [Center for Energiteknologier på AU-HIH](#)
- [Energi i Væksten, Skive](#)
- [Ecomotion, demonstrationsprojekt for køretøjer med metanol som brændstof](#)

Status

Udvikling og omstilling af vindmølleindustrien i Region Midtjylland

Programmet indeholder følgende 6 forskellige delprojekter:

- Analyse af Danmark som Wind Power Hub
- Strategiforløb for virksomhedsledere
- Virksomhedsudvikling i netværk
- Introduktionsforløb til vindmøllemarkedet for virksomheder
- Kompetenceudvikling
- Markedsføring af regionen som Wind Power Hub

Delprojekterne 1 og 6 er afsluttet med tilfredsstillende resultat. De øvrige delprojekter forløber stort set tilfredsstillende. I delprojekt 3 er det dog ikke lykkedes at opnå den forudsatte virksomhedsdeltagelse, idet deltagerantallet kun er 10 virksomheder, hvor der var forudsat mindst 14.

Erhvervsudvikling inden for biomasse til energi

I rammeprogrammet er der siden opstart igangsat 6 projekter. Ét projekt "På vej mod methansamfundet" er afsluttet. Programmet har været vanskeligt at løbe i gang, og det har taget længere tid end ventet at få udviklet og opsøgt projektidéer, hvorfor den samlede bevilling endnu ikke fuldt ud er udmøntet. Dialog med operatøren har medført en forlængelse af programperioden med ét år, således at projekterne skal være igangsat inden udgangen af 2013 og kan forløbe til udgangen af 2015.

CleanTEKmidt, teknologiudvikling i små og mellemstore virksomheder

Formålet med programmet er at støtte små- og mellemstore virksomheder i deres arbejde med at udvikle og demonstrere nye produkter til introduktion på markedet. Målet er, at 40 virksomheder skal gennem et udviklingsforløb, og at der skal gennemføres 10 demonstrationsprojekter.

Status er, at der er igangsat 24 udviklingsforløb og endnu ikke igangsat demonstrationsprojekter. Operatøren, Væksthus Midtjylland, vurderer, at der inden årets udgang er igangsat samtlige 40 udviklingsforløb og 5 af de 10 de-

monstrationsprojekter. Disse aktiviteter kan imidlertid ikke nå at blive afsluttet i 2013, hvorfor Væksthuset anmoder om en generel forlængelse af projektet med et år, så det forløber til og med 2014.

På baggrund af de gode erfaringer fra det tidligere og lignende program, EnergiTEKmidt, indstilles anmodningen om forlængelse imødekommet.

FjernvarmeVækst – Erhvervsudvikling i fjernvarmesektoren

Projektet er et halvt år inde i projektføreløbet. Der er mærkbar interesse for projektet, og projektet er kommet godt fra start med Fjernvarmens Udviklingscenter i Aarhus som operatør. Dansk Fjernvarme i Kolding har imidlertid med udgangen af 2012 etableret en ny forening, Grøn Energi, som skal varetage samme mål og opgaver, som Fjernvarmens Udviklingscenter bygger på.

Idet der inden for fjernvarmesektoren ikke er eksistensgrundlag til to foreninger med samme idégrundlag og opgaver, har bestyrelsen i Fjernvarmens Udviklingscenter som konsekvens heraf desværre besluttet at nedlægge Fjernvarmens Udviklingscenter og overflytte udviklingscenterets aktiviteter og personale til Grøn Energi. Administrationen vurderer, at det naturligvis er et tab for regionen at miste Fjernvarmens Udviklingscenter med en lokalisering i regionen (Aarhus), men at operatørrollen på FjernvarmeVækst uden problemer kan overtages og videreføres af Grøn Energi i regi af Dansk Fjernvarme.

Center for Energiteknologier på AU-HIH

Projektet, som har til formål gennem udviklings- og netværksaktiviteter at skabe virksomheds- og erhvervsudvikling inden for el-relaterede energiteknologier, er afsluttet. Projektet er gennemført inden for tidsrammen og inden for bevillingen. Administrationen vurderer, at projektet har opfyldt resultatkontrakten tilfredsstillende.

Energi i Væksten, Skive

Formålet med projektet er at skabe erhvervsvækst på baggrund af de igangværende og planlagte energiprojekter i Skive. Projektet startede i juli 2012, og dette er den første opfølgning på resultatkontrakten. Projektet har haft en træg opstart med organisering af styregruppe og koordineringsgruppe og ansættelse af projektmedarbejder.

Ecomotion, demonstrationsprojekt for køretøjer med metanol som brændstof

Projektet er afsluttet. Projektet er gennemført stort set inden for tidsrammen og inden for bevillingen. Administrationen vurderer, at projektet har opfyldt resultatkontrakten tilfredsstillende.

Resultater

- **Udvikling og omstilling af vindmølleindustrien i Region Midtjylland:** Der er indtil videre bl.a. følgende resultater af programmet:

- Der er afholdt strategiworkshop for virksomhedsledere, hvor vindmølleindustrien fik inspiration fra flyindustrien med hensyn til udvikling af leverandør forsyningskæden.
- Der er af netværks-virksomheder udviklet produktudviklingsprojekter.
- Der er af netværks-virksomhederne gennemført en række fælles salgs- og marketingstiltag.
- Der er afholdt inspirationsmøder målrettet virksomheder, som påtænker at komme ind på vindmøllemarkedet som underleverandører.
- Der er udviklet kurser under ingeniøruddannelserne målrettet vindmølleindustriens behov.
- Universiteterne har udviklet temadage/kurser for medarbejdere i vindmølleindustrien.

- **Erhvervsudvikling inden for biomasse til energi:**

I projektet "På vej mod methansamfundet" er fase 1 afsluttet med tilfredsstillende resultat. Projektets fase 1 har udmundet i en EUDP ansøgning med Haldor Topsøe som hovedansøger, hvor der er søgt midler til etablering af et demonstrationsanlæg samt til udarbejdelse af driftøkonomiske beregninger mv. Demonstrationsanlægget vil blive etableret ved siden af biogasanlægget ved Aarhus Universitet, Foulum.

"From Field to Fuel" projektet blev igangsat i maj 2012. Projektdeltagerne har siden primært arbejdet på dimensionering og etablering af det anlæg, der skal danne udgangspunkt for produktion af bioolie på ba-

sis af halm og træpiller til raffinering og anvendelse som biodiesel i transportsektoren. Projektet er blevet forsinket, idet det har vist sig at være en udfordring at producere et ensartet olieprodukt til videre bearbejdning og optimering.

Projektet "Fra natur til værk" blev igangsat i sommeren 2012. Projektets fremdrift er tæt koblet med Måbjerg Energy Concept's beslutning om implementering af et fuldskala bioethanol anlæg i Holstebro. Der er i projektet fokus på at få skitseret et planlægningsværktøj til dynamisk biomasseopgørelse, der sætter fokus på og forsøger at håndtere konkrete udfordringer vedrørende håndtering og leverancer af større mængder biomasse til energiformål, herunder konkurrencen mellem biomasseaftagere.

Projektet "Biogasfyldestation til mindre flåder" er blevet forsinket, og dets fremtid har været uklar på grund af ændringer i beslutningsgrundlaget for investeringen, der skal foretages. Det ser ud til at der findes en løsning, der medfører, at projektaktiviteterne kan genoptages, og vigtige erfaringer med anvendelse af opgraderet biogas i transportsektoren kan gøres.

Projektet "GrassBots" er igangsat i januar 2013 og er således i en meget tidlig fase. Formålet med projektet er at udvikle et koncept til høst, bjærgning mv. til øget anvendelse af biomasse fra lavbundsarealer og skabe erhvervsudvikling på det grundlag.

Projektet "Grøn Gas Erhvervsklynge" er klar til igangsætning, og der er netop underskrevet resultatkontrakt. Projektet skal skabe synergi mellem investeringer, markedsudvikling, teknologiudvikling og innovation i regionale virksomheder, der opererer indenfor opgradering og metanisering af biogas.

- **CleanTEKmidt, teknologiudvikling i små og mellemstore virksomheder:** Der er igangsat udviklingsforløb hos 24 små og mellemstore virksomheder med det formål at støtte virksomhedernes i deres arbejde med at udvikle nye produkter til markedet. 6 af disse projekter er afsluttet.

Unisence A/S er et eksempel på en mindre virksomhed, som har været gennem et udviklingsforløb. Unisence havde tidligere udviklet en sensor til forskningsbrug til måling af drivhusgassen lattergas og ville gerne videreudvikle sensoren til industrielt brug i forbindelse med spildevandsrensning for derved at udvikle markedet for produktet betydeligt. Programmet gav tilskud til tilknytning af en industriel designer og et konsulentfirma inden for spildevand, således at der nu er udviklet en prototype til spildevandsbrug. Det videreudviklede produkt er derved bragt tættere på det globale marked.

- **FjernvarmeVækst – Erhvervsudvikling i fjernvarmesektoren:** Der er afholdt opstartsmøde for branchen den 1. november 2012 med over 100 deltagere. Møderække med varmeværker og kommuner er igangsat og koordineres med regionens nye initiativ på strategisk energiplanlægning, der skal gennemføres i samarbejde med regionens kommuner. Projektideer til nye demonstrationsprojekter med deltagelse af virksomheder er allerede på vej til vurdering i Rådet for Energi- og Miljø. Workshop om 'superstruktur' på fjernvarme er afholdt for varmeværkerne.
- **Center for Energiteknologier på AU-HIH:** Center for Energiteknologier (CET) på AU-HIH i Herning er etableret, og det tidligere HIRC (Herning) er nu integreret i CET. Centeret har under forløbet fået igangsat 6 nye projekter, som berører de el-relaterede dele af vedvarende energi. CET har ligeledes fået opbygget den organisatoriske platform og arbejder på at sprede aktiviteter og samarbejder med virksomheder og kommuner til hele regionen. Der er således med CET i dag etableret en organisatorisk platform i Herning for at arbejde videre med el-relaterede energiteknologier, men det må forventes, at CET fortsat har en opgave med at opbygge en bred projektportefølje med berøring til alle el-relaterede energiteknologier.
- **Energi i Væksten, Skive:** Der er skabt et overblik over de lokale virksomhedskompetencer på energiområdet og et overblik over de igangværende energiprojekters potentiale for de involvering af de lokale virksomheder er ved at blive tilvejebragt.
- **Ecomotion, demonstrationsprojekt for køretøjer med metanol som brændstof:** I projektet er en ny type truck fra GMR maskiner a/s i Horsens testet under almindelig praktisk brug. Trucken er forsynet med

brændselsceller drevet af metanol, hvor dagens teknologi ellers er dieselmotorer. Markedet er undersøgt for den slags trucks, og det vurderes at være stort. For at erhvervspotentialet kan realiseres, er der dog fortsat udfordringer med hensyn til pris og levetid for brændselscelle-systemet.

Regionens vurdering

I foranstående programmer og projekter er der især sat fokus på udvikling og demonstration af teknologier og løsninger inden for vedvarende energi og andre cleantech områder. Vindmølleprogrammet indeholder også elementer heraf, men har tillige et bredere sigte, idet uddannelse og virksomhedsudvikling også indgår.

Vækstforum bidrager gennem initiativerne til at skabe grundlag for erhvervsvækst og nye arbejdspladser inden for et område med potentielt store vækstmuligheder på det globale marked.

Klima og forretningsudvikling

Resultatkontrakter med opfølgning

- [Vand: Fra global udfordring til regional vækst](#)

Status

“Vand: Fra global udfordring til regional vækst” gennemføres i perioden medio 2012 -2014 og har til formål at øge den efterspørgsels- og markedsdrevne innovation på vandområdet med både et globalt og regionalt afsæt. Fokus er på, hvordan samarbejde mellem virksomheder samt samarbejde mellem virksomheder og globale kunder / de midtjyske kommuner kan løse globale og regionale vandudfordringer, skabe øget indtjening og bidrage til en styrket grøn profil hos regionens virksomheder og kommuner.

Ferskvandscentret, Silkeborg, er operatør og gennemfører projektet i samarbejde med eksterne projektteam med ekspertise inden for procesledelse, eksport og offentlig-privat samarbejde og vandfaglige områder.

Resultater

- Projektorganisation hos Ferskvandscentret er etableret og udbygges fortsat.
- Den regionale del: Der er efter dialog med kommuner og forsyningsselskaber ideer til projekter, der arbejdes videre med. Der er netop indgået aftale med et eksternt team ledet af Teknologisk Institut (bistået af Cowi, Eksportforeningen og Minor Change Group), som bl.a. skal arbejde med at mobilisere efterspørgsel hos kommunerne, motivere virksomheder facilitere innovationsprocesser, bistå ved konceptudvikling og forretningsgørelse og lave branding og kommunikation på projektet.
- Den globale del: Der er gennemført et intensivt besøg i Sydøstasien, hvor der via målrettede kontakter og studier er fundet flere mulige indgangsvinkler i forhold til et markedsfremstød for grupper af virksomheder. Et eksternt konsulentteam forventes hyret ind medio 2013 til at forestå det videre arbejde.

Regionens vurdering

Projektets gennemførelse er af forskellige årsager blevet forsinket, bl.a. lang ansøgningsprocedure. Grundet den nuværende EU Strukturfondsperiodes afslutning kan projektet ikke forlænges udover 2014. Da projektet samtidig er meget komplekst, giver det store udfordringer at gennemføre projektet og opnå de ønskede resultater. Regionens vurdering er, at projektets gennemførelse efter omstændighederne forløber tilfredsstillende.

UDKAST

Fødevarer

Status og samlet vurdering for indsatsområdet

Fødevarsatsningen "Klog hverdagsmad" har med de to konsortier – "Future Food Innovation (FFI)" og "FØDEVARERemidT" medvirket til at igangsætte en række nye samarbejder, projekter, rådgivningsforløb, erhvervsrettede ph.d. – forløb mv.

Det er bl.a. sket på baggrund af ca. 280 formelle virksomhedskontakter, igangsætning af en lang række udviklingsprojekter for virksomheder og forskellige innovationsaktiviteter. Samtidig har der været afholdt internationale konferencer, workshops og events, der har skabt synlighed om den regionale fødevarsatsning og udviklingsperspektiverne for det regionale fødevarerhverv.

Der er i 2012 gennemført en ekstern midtvejsevaluering af fødevarsatsningen, hvis formål har været at levere fremdriftsrapportering og videndeling om indsatsens virkemåde samt opsamle læring. Evalueringen har dannet grundlag for en tilretning af de eksisterende initiativer og bidraget med inspiration til en fremtidig indsats på fødevarerområdet efter 2015. I forlængelse af midtvejsevalueringens anbefalinger er FFI initiativet blevet forlænget med et år til udgangen af 2014. Desuden er igangsat en smart specialisation analyse, der skal medvirke til at afdække regionens helt særlige erhvervmæssige styrkepositioner og specialiseringer – nationalt såvel som internationalt - på fødevarerområdet

Fødevarsatsningen indgår i stigende grad som en central strategisk samarbejdspartner for andre regionale, nationale og internationale fødevarerinitiativer, eksempelvis med Food Organisation of Denmark (F.O.O.D) om den årlige Food Festival i Aarhus og Foodbest om etablering af et fælleseuropæisk forsknings- og innovationsnetværk – et såkaldt KIC (Knowledge and Innovation Community).

Fødevarsatsningens kompetenceudviklingsindsat har på baggrund af et omfattende analysearbejde givet anledning til en række udviklingsaktiviteter med deltagelse af uddannelsesinstitutioner og fødevarer virksomheder. Indsatsen forstærkes og konkretiseres nu gennem FFIs forlængede virke, bl.a. via en række innovationscamps i fødevarer virksomheder.

Endelig har sekretariatet i samarbejde med bl.a. FFI og regionens kommuner om udvikling og igangsætning af en række fødevarerprojekter under regionens og kommunernes fælles Grøn Vækst program med deltagelse af virksomheder, institutioner og fødevarer netværk. 4 fælles fødevarer netværksprojekter er nu igangsat.

Initiativer inden for Fødevarer i hovedoverskrifter

- Øget værdiskabelse i fødevarerproduktionen
- Specialiseret rådgivning til fødevarer virksomheder
- Fødevarerhvervets kompetencebehov

Nøgletal for Fødevarer

Link til [nøgletal](#).

Øget værdiskabelse i fødevareproduktionen

Resultatkontrakter med opfølgning

- [Future Food Innovation \(FFI\) – etablering af et innovationsmiljø for fødevarer \(2009-2013\)](#)
- [Food Festival 2012](#)
- [Vestkystens Fiskeriklynge – Konsumfisk](#)
- [Nyt værktøj til aktiv innovation i fødevarerbranchen](#)

Status

“Future Food Innovation (FFI)” har nu været i gang i godt to år, og der er i den periode iværksat en lang række virksomhedsrettede tilbud. Resultaterne omfatter bl.a.

- kontakt til eller besøg hos 279 virksomheder med vejledning om innovationsmidler, viden og netværk
- projektstøtte til 13 innovative projekter under Differentieringspuljen for i alt 30 mio. kr. Aktiv bidrag fra FFI-konsortiet til projekternes udvikling.
- opsøgning af projekter til andre puljer både i relation til fødevarsatsningen og andre fødevarer støtteordninger
- støtte til 9 erhvervsrettede ph.d.-forløb
- “Sundhedsvisionen” – samarbejde om fødevarer med unikke sundhedsfremmende egenskaber til gavn for folkesundheden. Afholdelse af en række workshops, den første afholdt januar 2013 om Type 2 Diabetes med deltagelse af 60 virksomheder, forskere og rådgivere. Samarbejdet skal munde ud i en konsensuskonference.
- aktiv part i planlægning og gennemførelse af Food Festival 6.-9. september 2012, i samarbejde med FOOD, herunder planlægning og gennemførelse af 2-dages arrangementet “European Food Venture Forum” med henblik på tiltrækning af risikovillig kapital til regionale fødevarer virksomheder. Fortsat aktiv part i planlægning og gennemførelse af Food Festival 2013, med særlig vægt på de erhvervsrettede aktiviteter under og i forbindelse med festivalen.
- afholdelse af FFI’s 2. internationale konference Nyt Nordisk og Naturligt medtilknyttet workshop, afholdt i forbindelse med festivalen.
- styrkelse af samarbejde med og synlighed omkring internationale satsninger og initiativer samt støtte muligheder til innovation. Bl.a. arrangør af netværkstur for virksomheder til fødevarer messen SIAL i Paris, modtager af virksomhedsdelegation fra Estland, aktiv matchmaking af midtjyske virksomheder ift. ansøgninger til det fødevarerelaterede program KBBE under EU’s 7. rammeprogram
- Løbende dialog med fødevarer virksomheder og videnleverandører i Region Midtjylland i relation til internationalisering, herunder ofte på initiativ fra udenlandske samarbejdspartner i Europe Enterprise Network om potentielle samarbejds muligheder.
- Løbende sparring og dialog med Foodbest-sekretariatet ift. et kommende Knowledge and Innovation Community (KIC), dialog med inSPIRe vedr. erfaringsudveksling, deltagelse i samarbejdet om Kapitalplatformen mv.
- Deltagelse i og medfinansiering af en smart specialisation analyse i samarbejde med RegX, Agro Food Park og Region Midtjylland.

Den foreløbige læring omkring konstruktionen FFI er med midtvejsevalueringens (LB Analyse, 2012) ord: “Der er med Future Food Innovation skabt et unikt miljø af videnaktører inden for fødevarerområdet, der gennem hyppig interaktion har opbygget gensidig tillid og nu fungerer som en enhed med meget betydelige ressourcer i form af viden, kompetence og netværk. Det er vigtigt, at Region Midtjylland har påtaget sig rollen med at skabe koordinering og samarbejde mellem regionens videnaktører inden for fødevarerområdet.”

Vækstforum har bl.a. på den baggrund bevilget forlængelse og merbevilling til FFI i 2013-14 inden for en budgetramme på i alt 26 mio. kr. , dels til at styrke og fortsætte de igangsatte aktiviteter og dels til at FFI - på baggrund af Region Midtjyllands analyse af uddannelses- og kompetencebehov i fødevarer virksomheder - iværksætter en række udviklingsaktiviteter bl.a. i form af innovationcamps, der skal medvirke til at skabe mere viden om innovation og fokus på kompetenceudvikling med deltagelse af fødevarer virksomheder, relevante uddannelsesinstitutioner og erhvervsservice.

Operatør bag FFI er et bredt sammensat konsortium med deltagelse af Aarhus Universitet (MAPP centret og Institut for Fødevarer), AgroTech, Teknologisk Institut, Videncenter for Fødevarerudvikling og Agro Business Park (formandskab for styregruppen samt sekretariat).

Regionsrådet har på opgørelsestidspunktet givet tilskud til to projekter under Innovationspuljen:

- Nyt værktøj til aktiv innovation i fødevarerbranchen.
- Ready to Cook (resultatkontrakt under udarbejdelse).

I forlængelse af midtvejsevalueringen er det besluttet, at Innovationspuljens formål fremover skal adresseres igennem Differentieringspuljen som en del af bevillingen til forlængelsen af FFIs aktiviteter til udgangen af 2014.

Vækstforums deltagelse i "Foodbest"-partnerskabet, der har til formål at arbejde for, at der etableres et KIC (Knowledge and Innovation Community) inden for fødevarerområdet, har i opgørelsesperioden bl.a. udmøntet sig i ansættelsen af en udviklingsmedarbejder i Foodbest-sekretariatet. Funktionen har særlig fokus på inddragelse og positionering af Region Midtjyllands virksomheder og videninstitutioner i det fælleseuropæiske forsknings- og innovationsmiljø inden for fødevarerområdet med henblik på at få maksimal udbytte af midler og samarbejdsmuligheder under et KIC fra 2014. Resultatkontrakt med Foodbest er under udarbejdelse.

Med projektet "Vestkystens Fiskeriklynge – Konsumfisk" har fiskeriets aktører i hhv. Thyborøn, Hvide Sande og Thorsminde taget det afgørende skridt i forhold til at få etableret et formelt og økonomisk forpligtende klynge-samarbejde med henblik på at sikre og udvikle fiskerierhvervet i regionen. Projektet har, udover at arbejde med netværksdannelse, organisering og finansiering, arbejdet med udvikling af innovationspraksis og -kompetencer for klyngen. Konkret er der gennemført udviklingsprojektet "Vestkystens Fiskepakke" (model for levering af fersk fisk til kantiner og institutioner), og udviklingsprojektet "Hesterejer" (med bl.a. udgivelsen af kogebogen "Ny nordisk delikatesse" for at vise nye anvendelsesmuligheder). Endvidere arbejder projektet med dialog og udvikling af samarbejder med andre klynger, videninstitutioner og konsumfiskeaktører såvel nationalt som internationalt.

Fødevarsatsningens samarbejde med Food Organisation of Denmark (FOOD) om nordens største fødevarerfestival "Food Festival" i Aarhus fortsætter med en ny Vækstforumbevilling til en videreudvikling af festivalen i 2013. Den første festival i 2012 var en stor succes med ca. 27.000 besøgende. I 2013 skal der arbejdes med at styrke festivalens og de deltagende fødevareraktiviteters og organisationers innovationsaktiviteter i forbindelse med selve festivalen. Festivalen gennemføres i samarbejde med en række lokale partnere, herunder Aarhus Kommune. Desuden vil en række af fødevarsatsningens operatører, herunder FFI og Foodbest, bidrage aktivt til festivalens erhvervsrettede aktiviteter. Ny resultatkontrakt er under udarbejdelse.

Fire nye, store fødevarer-netværk dækker nu regionen fra øst til vest, og de finansieres under regionens og kommunernes Grøn Vækst indsats. Formålet med fødevarerinitiativer under Grøn Vækst indsatsen er at få etableret eller videreudviklet større, strategiske afsætningsnetværk på tværs af kommunerne, samt sikre virksomhederne innovation og kompetenceudvikling. "Madlandet i Vest", "Midt i Midt", "Smag på Landskabet" og "Østjyllands Spisekammer" har alle modtaget kommunal og regional opbakning, mens de to sidstnævnte fortsat har deres ansøgning til behandling i NaturErhvervstyrelsen, men forventes igangsat snarest. Resultatkontrakter er under udarbejdelse.

Vækstforum har i opfølgingsperioden givet en bevilling til konceptudvikling af et eksperimentarium eller "fleksible applikationsværksteder", hvor fødevarerhvervet kan mødes på tværs af værdikæder på "neutral grund" for at udvikle og teste fremtidens fødevarerprodukter og forretningsmodeller. Arbejdstitlen er Food Universe. Det er hensigten, at den fysiske placering af et fremtidigt Food Universe bliver i Agro Food Park i Skejby. Food Universe er for indeværende organiseret som et partnerskab, hvis sekretariat administreres af Agro Food Park. Medlemmer inkluderer Arla Foods, IBM Denmark, Rambøll, Landbrug & Fødevarer, Aarhus Universitet, Aarhus Kommune, Region Midtjylland og Agro Food Park. Resultatkontrakt er under udarbejdelse.

Resultater

- I alt er 279 virksomheder visiteret under FFI (koordineret med "FØDEVAREmidt").
- Der er bevilget støtte til 13 projekter under differentieringspuljen.
- Der er indgået aftale om igangsætning af 9 erhvervsrettede ph.d.-projekter.
- Speeddating, workshops, partnersøgning og matchmaking arrangementer er gennemført for fødevarevirksomheder i regionen.
- Region Midtjylland er indtrådt i et strategisk partnerskab med henblik på regional positionering i forhold til et fremtidigt KIC inden for fødevarer.
- Food Festival er blevet forankret i Aarhus, som dansk fødevarebranches store årlige "erhvervsfest" og "innovatorium".
- Der er bevilget støtte til 2 projekter under Innovationspuljen.
- Konsumfisk inviteres af fiskeindustri og –forhandlere med i arbejdsgruppe for på nationalt niveau at sætte mere fokus på afsætning af fisk til kantiner og food-service segmentet.
- Region Midtjylland er nu dækket af fire store fødevarer-netværk, der hver på sin måde og for sit område vil styrke kompetenceniveauet og udvikle fødevarevirksomhederne.

Regionens vurdering

Initiativet forløber som planlagt. Aktivitetsniveau og resultater lever i tilfredsstillende grad op til det, som er anført i resultatkontrakterne.

Specialiseret rådgivning til fødevarevirksomheder

Resultatkontrakter med opfølgning

- [FØDEVAREmidt / Rådgivningsindsats for fødevarevirksomheder](#)

Status

"FØDEVAREmidt" har nu været effektivt i gang i 2,5 ud af 3 bevillingsår, og operatøren – Væksthus Midtjylland i samarbejde med VIFU - har været i kontakt med 138 virksomheder, udarbejdet 45 udviklingsplaner, modtaget 30 ansøgninger, hvoraf 26 på nuværende tidspunkt har fået bevilget tilskud til et rådgivningsforløb. Dvs. at man med 8 nye bevillinger i opfølgningsperioden nu er nået op på et aktivitetsniveau, som næsten opfylder det nedjusterede niveau (til 30 fra 45) rådgivningsforløb ifølge resultatkontrakten.

- Sideløbende hermed er der udviklet nye rådgivningstiltag, der skal afprøve nye modeller for at udvikle virksomhedernes innovationskompetencer. De nye rådgivningstiltag er lavet ud fra den viden/erfaring operatøren har fra virksomhederne i projektet. Der er desuden blevet afholdt et seminar med interesserede virksomheder, hvor man har spurgt ind til hvilke ønsker de havde til nye rådgivningstilbud og der er sparret med forskellige rådgiverne for at få deres syn på hvad virksomhederne har brug for. På baggrund heraf er der blevet udviklet tre nye tilbud:
  - Tre netværksmøder med hver deres tema;
    - kundeindsigt (er afholdt)
    - produktudvikling (er afholdt)
    - fra koncept til salg (er afholdt)
  - Udviklingsenheder i virksomhederne (to forløb igangsat i samarbejde med Teknologisk Institut)

- Nye samarbejdsformer (møder mellem parter har været afholdt, men endnu ikke igangsat samarbejder)

Operatøren forventer, at der bliver bevilliget 10 yderligere rådgivningsforløb inden projektets udgang 31.12.2013.

I perioden er projektets samlede budget blevet nedjusteret fra det oprindelige beløb på 19.200.000 kr. til 10.800.000, da det ikke har været muligt at igangsætte så mange rådgivningsforløb som oprindeligt antaget, ved projektstart. I perioden er der blevet gennemført forskellige aktiviteter for at skabe større inflow af ansøgninger, men dette har dog endnu ikke resulteret i flere ansøgninger.

Indsatsen gennemføres i tæt kontakt til og koordineret med det andet konsortium under fødevarsatsningen – innovationsmiljøet "Future Food Innovation (FFI)".

Resultater

- Der har været kontakt til 138 virksomheder.
- Der er udarbejdet 45 udviklingsplaner.
- Der er bevilliget 26 rådgivningsforløb.
- Der er udviklet og afprøvet nye rådgivningstilbud til fødevarer virksomheder.

Regionens vurdering

Projektet forløber fortsat tilfredsstillende i forhold til Vækstforums Handlingsplan, når det gælder udbud af ydelser og udbyttet for de deltagende virksomheder. Aktivitetsniveauet har været tilfredsstillende. De enkelte bevillinger til rådgivning har dog været noget mindre end forventet. Dette har ført til en tilretning af aktivitetsplan og reduktion af budgettet.

Fødevarerhvervets kompetencebehov

Resultatkontrakter med opfølgning

- [Kompetencecenter for fiskeriuddannelser i Thyborøn](#)

Status

Med gennemførelsen af en landsdækkende analyse af 500 fødevarer virksomheders fremtidige uddannelses- og kompetencebehov, er der blevet sat fokus på en række udfordringer og muligheder. Resultaterne er formidlet til uddannelsesinstitutioner, virksomheder, ministerier, regioner og brancheorganisationer bl.a. via publikationen: "Fødevarerhverv i forandring – kan vi det vi skal kunne?". Desuden er der lavet et debatoplæg om fødevarer virksomhedernes fremtidige kompetencebehov, som uddannelsesinstitutioner kan bruge internt og i dialogen med virksomheder.

Analysen har dannet baggrund for et samarbejde med Erhvervsakademi MidtVest, VIA University College, Mercantec, Uddannelsescenter Holstebro og Hotel- og Restaurantskolen i Silkeborg/Randers om nye koblinger mellem virksomheder og uddannelsesinstitutioner. Der er der gennemført 2 workshops og en innovationcamp i november 2012, sidstnævnte med deltagelse af en række fødevarer virksomheder.

Efter innovationcampen er der sat gang i udvikling af individuelle pilotforløb i nogle af de deltagende virksomheder. Ansvaret for indsatsen er i opgørelsesperioden overdraget fra sekretariatet til FFI, som en ny opgave i forbindelse med forlængelsen af FFI indsatsen til udgangen af 2014.

“Kompetencecenter for fiskeriuddannelser i Thyborøn” arbejder fortsat med at tiltrække/udvikle nye uddannelser og samarbejdsrelationer, der kan medvirke til at etablere ét samlet landsdækkende kompetencecenter for fiskerierhvervet i Thyborøn.

Resultater

- Der er afholdt 2 workshops med regionale uddannelsesinstitutioner med fødevarerelaterede uddannelser og en innovationscamp med deltagelse af en række fødevarer virksomheder.
- To nye erhvervsuddannelser og en række efteruddannelser (bl.a. AMU kurser) målrettet bl.a. vodbinde-re, fiskehandlere og fiskerikontrollører er udviklet og afviklet. Desuden er der etableret et uddannelses-samarbejde med vestkystens fiskeriklynge konsumfisk.

Regionens vurdering

Kompetenceudviklingsinitiativerne under fødevarsatsningen forløber som planlagt.

Velfærdsinnovation

Status og samlet vurdering for indsatsområdet

Region Midtjylland har gode forudsætninger for at udvikle en potent sundhedsklynge. En stærk sundhedsforskning og universitetsstyrker inden for ingeniørvidenskab, nanoteknologi, datalogi, materialer m.m. Et godt behandlingssystem og en vis kritisk masse og styrker inden for relaterede erhverv, hvorfra man kan rekruttere ledere og forretningsudviklere.

“MedTech Innovation Center (MTIC)” har siden 2009 været en del af indsatsen. Bevillingen til MTIC er forlænget indtil 2014. Indsatsen inden for Velfærdsinnovation omfatter desuden de tværregionale projekter “OPI-Lab” og “UNIK”.

Den regionale pulje til Offentlig-Privat Innovation (OPI-pulje) har derudover igangværende projekter, der først afsluttes i 2013.

Efter succes med MTICs tilstedeværelse på Regionshospitalet i Horsens, er der nu ansat to personer yderligere, som fra efteråret 2012 skal arbejde med henholdsvis Regionshospitalet Randers og Aarhus Universitets Hospital stadig med fokus på erhvervsamarbejder og strategisk arbejde med innovation.

Bio-X Denmark, et interdisciplinært forsknings- og innovationsuddannelses initiativ i samarbejde med Aarhus Universitet, Aarhus Universitetshospital, VIA og MTIC har siden januar 2012 haft en projektleder ansat, og initiativet påbegyndes per 1.april 2013 se www.bioxdenmark.au.dk

Regionen er ligeledes, med baggrund i læringen fra OPI-området, påbegyndt et samarbejde med virksomheder og brancheorganisationer om etableringen af fælles acceptable rammer og processer for innovativ udbudspraksis/Intelligent offentlig efterspørgsel. Siden 2011 har der desuden eksisteret et samarbejde mellem de fem regionen om i fællesskab at blive klogere på, hvordan vi mere effektivt og innovativt kan arbejde på tværs af sektorerne. Dette samarbejde forsætter til udgangen af 2013

Den samlede indsats har haft svingende resultater, men overordnet er der sket store fremskridt i etableringen af et servicesystem for velfærds/sundhedsinnovation, der på bedste vis sikrer en forretningsudvikling på området – både med erhvervsøkonomiske og sundhedsøkonomiske resultater. Der er dog stadig udfordringer inden for systemet, som kræver nytænkning for at løse. Systemet er under evaluering, og denne evaluering vil være med til at pege på fremtidige handlinger.

Initiativer inden for Velfærdsinnovation

Forretningsudvikling gennem sundhedsinnovation

Nøgletal for Velfærdsinnovation

Link til [nøgletal](#).

Forretningsudvikling gennem sundhedsinnovation

Resultatkontrakter med opfølgning

- [MedTech Innovation Center \(MTIC\), herunder innovation og forretningsudvikling på hospitaler i Region Midtjylland](#)
- [Partnerskabet UNIK](#)
- [OPI-Lab -"Laboratorium for offentlig-privat innovation og velfærdsteknologi"](#)
- [Innovation og forretningsudvikling på hospitaler i Region Midtjylland](#)
- Offentlig-Privat Innovation (pulje):
  - Hygiejneadfærdsstøttende systemløsninger og interventioner
  - Fra badekar til fødekar Offentlig-Privat Innovation (pulje)

Status

Formålet med initiativet er at fremme forretningsudvikling inden for markedet for produkter og services inden for sundhedssektoren, samt at forbedre rammerne for offentlige private innovationsamarbejder. Initiativet består af nedenstående programmer og aktiviteter, som skal styrke virksomheders muligheder for at udvikle nye, konkurrencedygtige produkter og koncepter, og fremme deres chance for at nå (det globale) markedet.

“MedTech Innovation Centers (MTIC)” hovedopgave er at tilføre bioteknologiske, medicotekniske og sundheds-it virksomheder viden og forretningskritiske kompetencer på et internationalt konkurrencedygtigt niveau. MTIC stiller kompetencer og specialistviden til rådighed for projekterne for herved at accelerere og optimere projekternes vej

mod markedet. MTIC skal opbygge de forretningsmæssige kompetencer i virksomhederne, så de bliver i stand til at udnytte potentialerne og få nye produkter på markedet.

MTIC er desuden ansvarlig for gennemførelse af projektet "Innovation og forretningsudvikling på hospitaler Region Midtjylland" – der har til formål at sikre, at de gode ideer, der genereres i sundhedsvæsenet, identificeres, udvikles og implementeres i samarbejde med erhvervslivet. Initiativet er pt. udbredt til Regionshospitalet Horsens, Regionshospitalet Randers og Aarhus Universitetshospital.

"UNIK" er et partnerskab skabt på baggrund af et udbud fra Rådet for Teknologi og Innovation og det har som mål at skabe bedre offentlige velfærdstilbud til patienter med kroniske lidelser og at understøtte vækst og innovation i den spirende klynge for intelligent velfærdsteknologi. Partnerskabet består af en række førende aktører inden for feltet, og de skal over en 3-årig periode gennemføre en række projekter, der skal udvikle nye teknologiske løsninger og nye arbejdsgange i social- og sundhedssektoren.

OPI-Lab "Laboratorium for offentlig-privat innovation og velfærdsteknologi" er et tværregionalt projekt, der gennem fem regionale demonstrationsprojekter skal udvikle konkret velfærdsteknologi, der skal forbedre den offentlige service på en ny og innovativ måde. Samtidig skal projektet opsamle erfaringer og ny viden, der skal danne fundamentet for nye OPI-samarbejdsmodeller og vise mulighederne inden for offentlig-privat innovation.

Puljen til Offentlig-Privat Innovation havde til formål at skabe nye forretningsmæssige udviklings- og vækstmuligheder for det private erhvervsliv ved at indgå i innovationsalliancer med offentlige aktører. Puljen havde fokus på velfærds- og sundhedsområdet. Delinitiativet er igangsat under den tidligere Erhvervsudviklingsstrategi og Handlingsplan. De sidste midler blev bevilget i august 2010 og puljen er lukket. Der blev igangsat 9 projekter, heraf er de 8 afsluttede og det sidste afsluttes medio 2013.

Resultater

- MTIC har i hele projektperioden afholdt 36 netværksmøder.
- MTIC har gennem det sidste år screenet i omegnen af 70 virksomhedsprojekter. Hertil kommer projekterne på hospitalerne.
- MTIC har indgået aktiv i udviklingen Bio-X Denmark og været drivende i udarbejdelse af ansøgning til Vækstforum om platformens etablering.
- MTIC har derudover blandt andet undervist i REG X – regi, deltaget i Medica 2012 (Tyskland), HealthCareVan 2012 (USA) og haft besøg af EU-Kommissionen.
- Hospitalsenheden Horsens har i 2012 hentet ca. 3,7 mio. i eksterne fondsmidler og har 15 igangværende projekter. På Randers og AUH er der allerede nu sat projekter i gang, og flere har ekstern funding bla. fra Fornyelsesfonden.
- På alle tre hospitaler arbejdes der med udmøntning eller udarbejdelse af en innovationsstrategi i tæt samarbejde mellem MTIC og hospitalsledelserne.
- "UNIK" har igangsat tre spydspidsprojekter, som alle er afsluttede.
- UNIK har tre tværgående projekter og sat tre udviklingsprojekter i gang. Projekterne udvikles og gennemføres i et samarbejde mellem forskere, virksomheder, social- og sundhedspersonale, teknologiske serviceinstitutter, patientforeninger og innovationsnetværk.
- Over 40 private virksomheder deltager.
- OPI-Lab-"Laboratorium for offentlig-privat innovation og velfærdsteknologi", er et tværregionalt projekt, der inkluderer landets fem regioner og Servicestyrelsen samt en lang række kommuner, viden-

sinstitutioner og private virksomheder. Projektet ledes af Region Syddanmark. De øvrige regioner, der deltager i projektet er: Region Hovedstaden, Region Sjælland, Region Midtjylland og Region Nordjylland.

- Demonstrationsprojektet i Region Midtjylland under OPI-Lab er under fælles projektledelse af Regionshospitalet Horsens og Horsens Kommune, og har titlen " På forkant med sundhed".
- Offentlig- Privat Innovation (pulje):
  - "Fra badekar til fødekar" (udvikling af fødekar, der forbedrer fødselsforløb og arbejdsforhold) er under afslutning. En prototype er testet på fødeafdeling, hvilket har løftet produktets kvalitets- og udviklingsniveau. Der er gennemført CE - godkendelse af produktet og det er anmeldt som medicinsk udstyr klasse 1. Dette forventes at øge kommercialiseringspotentialet betydeligt, også internationalt. MTIC assisterer med den videre kommercialisering af produktet.

Regionens vurdering

Baseret på evalueringer af indsatsen, er vurderingen, at der er sket fremskridt i etableringen af et servicesystem for velfærds/sundhedsinnovation, der på bedste vis sikre en forretningsudvikling på området – både med erhvervsøkonomiske og sundhedsøkonomiske resultater. Virksomhederne føler, at den vejledning, de har modtaget, har givet dem et kompetenceløft og styrket virksomhedernes konkurrencekraft og professionalisme, og at de har en klar forventning om, at det vil give dem mærkbare effekter på salg og omsætning – effekter der ved at blive indløst. Ligeledes er det regionens vurdering, at der er skabt et stort skridt i den rette retning i at få organiseret samarbejder mellem klinik, forskning og erhverv samt på tværs af sektorer. Men der er stadig udfordringer før innovationsfremmesystemet omkring velfærd bliver til en effektiv, sammenhængende og integreret del af de involverede sektors og aktørers portefølje. Dette ses fx i forhold til indkøb, eksport og samarbejde på tværs af sektorer. Systemet er under evaluering, og denne evaluering vil være med til at pege på fremtidige handlinger.

UDKAST

Turisme

Status og samlet vurdering for indsatsområdet

Vækstforum vedtog i marts 2011 "Handlingsplan 2015 – Ny VÆKST i turismen i Region Midtjylland", der fastlægger rammerne for Vækstforums ønske om at gennemføre en strategisk udviklingsindsats inden for turismen. Målet er at skabe en markant vækst i turisterhvervet.

Udmøntningen af handlingsplanen er i fuld gang, og der er bevilget midler til forretningsområdet erhvervsturisme (Herning og Aarhus), ligesom der er bevilget regionale erhvervsudviklingsmidler til Stærke Feriesteder Øst Djursland – Vækst gennem oplevelser), Stærke Feriesteder Vest (Oplevelsesudvikling ved Ringkøbing Fjord) og de tre mersalgsp projekter Limfjorden, Hærvejen og Gudenåen. De to mersalgsp projekter Limfjorden og Gudenåen har fået tilsagn, mens de øvrige tre projekter afventer bevilling fra Puljen til kommuners og regionernes landdistriktsprojekter under aftalen om Grøn Vækst under Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter. Det er forventningen, at projekterne modtager tilsagn fra ministeriet i 2.kvartal 2013.

Videncenter for Kystturisme er et landsdækkende videncenter, som arbejder med udvikling af kystturismen. Det blev etableret i 2012 og skal bidrage til, at kystturismens aktører og virksomheder kan træffe vigtige strategiske beslutninger på et kvalificeret grundlag

Hovedparten af projekterne under puljen til regionale oplevelsesprojekter er afsluttet tidligere. Hermed er det kun "Netværk Limfjorden – på vej mod 2010", som endnu ikke er afsluttet. Projekterne har overordnet set medvirket til større omsætning i turisterhvervet via nye og bedre oplevelser.

De internationale oplevelsesfyrtårne skal bidrage til at styrke Midtjyllands tiltrækningskraft. Det skal bl.a. ske ved at omsætte regionens viden, kreativitet og udviklingsdynamik inden for oplevelsesøkonomi og regionens erhvervs-mæssige styrkepositioner til nye kommercielle forretningsområder. De kommende oplevelsesfyrtårne skal have internationalt potentiale. "Havets Hus" er et regionalt oplevelsesfyrtårn med samme formål som de internationale oplevelsesfyrtårne, men vurderes af have mindre internationalt potentiale. De internationale oplevelsesfyrtårne har alle igangsat en række udviklingsaktiviteter, og er dermed i færd med at konkretisere indhold, forretningsplaner m.m. Siden sidste opfølgning på resultatkontrakterne er projekterne kommet et godt skridt videre. En del af finansieringen er på plads for "KRAFT – Powers of Nature". "Havets Hus" er ligeledes godt på vej – her er der fundet finansiering til to ud af fem oplevelseszoner med nytænkende forskningsformidling. Havets Hus forventer at finansieringen af de øvrige konceptelementer falder på plads i den kommende tid. Planet Randers (som nu hedder Bioplanet) er i gang med forberedelsen af en fundraising-kampagne. Det er imidlertid et langt, sejt træk at udvikle et internationalt oplevelsesfyrtårn, og der er generelt forsinkelser i forhold til fundraising af projekterne.

Projekter under turisme i landdistrikter og yderområder består med en enkelt undtagelse af projekter, der tidligere er igangsat under Vækstforums indsats for udvikling i landdistrikter og yderområder i form af projekter under overskriften "Fremtidens landsby". Projekterne har i kraft af medfinansieringen fra Region Midtjylland en størrelse og kvalitet langt ud over det vanlige for projekter til udvikling i landdistrikter.

Midtjysk Turisme er operatør for den regionale turismefremmeindsats. Den regionale turismeoperatør skal aktivt medvirke til at fremme turismen i Region Midtjylland gennem udvikling, koordinering og gennemførelse af den konkrete indsats inden for "Ny VÆKST i turismen" – og dermed skabe en regional forankring af den lokale turismefremmeindsats

Initiativer inden for Turisme

- Erhvervsturisme
- Stærke feriesteder
- Mersalg
- Turisme i landdistrikter og yderområder

Nøgletal for Turisme

Link til [nøgletal](#).

Erhvervsturisme

Resultatkontrakter med opfølgning

- [MCH Time World \(internationalt oplevelsesfyrtårn\)](#)
- [Business Relations+ Market \(Aarhus\)](#)
- [Business Relations+ Market – Vækst gennem øget erhvervsturisme til Region Midtjylland \(Herning\)](#)
- ["Eventbaseret innovation"](#)

Resultatkontrakter undervejs

- "Rethink 2017"

Status

"MCH Time World" er et af projekterne under Vækstforums satsning på udvikling af internationale oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland. Projektet har i samarbejde med det amerikanske designfirma Jack Rouse Associates (JRA) udarbejdet et forslag til konceptmasterplan for attraktionen, som indeholder koncept, idé, design og mulige placeringer. Der er lavet tegninger af oplevelsesområder, forslag til over 30 forskellige oplevelser og et såkaldt bubble diagram, som giver et billede af attraktionens indhold og sammenhænge til MCH's øvrige forretningsområder. Konsulentfirmaet Davis Langdon/AECOM har, sideløbende med at konceptudviklingen har fundet sted, lavet et feasibilitystudie, og der er udarbejdet en SWOT-analyse, der vurderer TimeWorlds effekt på områdets økonomi og en vurdering af, hvor stor attraktionen bør være. Projektet er af forskellige grunde blevet forsinket og Herning Kommune anmoder derfor om en forlængelse af projektet med et halvt år frem til udgangen af juni 2014. Dette afspejles i et forslag til et nyt budget, hvor en del af udgifterne i 2013 udskydes til 2014.

Business Relations + Market (Aarhus) går som planlagt. Det internationale kongressamarbejde har været i fokus og i november 2012 blev direktøren for VisitAarhus formand for den skandinaviske del af International Congress and Convention Association (ICCA). Her er udviklet et skandinavisk indeks over mødedestinationers bæredygtighed. Indekset, som er verdens første af sin slags, har givet den nordiske region et unikt udviklings- og markedsføringsværktøj overfor den internationale mødeindustri. Der er etableret et proaktivt og velfungerende samarbejde mellem VisitAarhus og Aarhus Universitet om afholdelse af konferencer og kongresser. Det er vigtigt at understrege, at "bidtime" på disse konferencer og kongresser ofte er flere år, og at der derefter går yderligere 2-5 år inden konferencen eller kongressen afvikles. Samarbejdet mellem Midtjysk Turisme, VisitAarhus og VisitHerning fungerer godt.

"**Business Relations+ Market (Herning)**" har en forsinkelse i forbrug, som hovedsagelig skyldes en forsinket projektstart i 2011. Derfor er der udarbejdet et forslag til nyt udgiftsbudget. Erfaringerne i projektet har vist, at der på indsatsområdet "Flere internationale gæster til fagmesser" opnås højere effekt ved at lave marketingaktiviteter i udlandet frem for at ansætte personale i egen organisation. Forslaget til nyt udgiftsbudget indeholder derfor også flere udgifter til "markedsføring m.m." og "eksterne konsulenter" og færre udgifter til projektansat personale. Der er gennemført indsats på tre messer, hvilket har ført til en fremgang i internationale gæster på henholdsvis 16 % (Foodtech), 51 % (HI) og 20 % (Agromek). Det samme gør sig ikke gældende for de fagmesser, hvor projektet ikke har gennemført indsats, og derfor er der samlet set sket et fald i antallet af internationale gæster. Projektets indsats gør således en væsentlig forskel.

Eventbaseret Innovation (EVINN) skal bidrage til, at store sportsbegivenheder på en ny måde kan skabe økonomisk vækst ved initiering af innovationsprojekter i tilknytning til eventen. Igennem et interregionalt samarbejde med 10 andre partnere i Danmark, Norge og Sverige (under Kattegat-Skagerrak programmet) arbejder ACTIVE Institute målrettet med strategisk at kortlægge og indsamle viden indenfor emnefeltene Formidling af sportevents og Turismeinformation for på den baggrund at udvikle innovative koncepter og brugbare produkter samt danne grobund for nye samarbejds- og organisationsformer. Der er god fremdrift og aktivitet under begge ovennævnte emnefelt. Seks projekter er sat i søen i samarbejde med eventarrangører, turistaktører, sportsforbund og private virksomheder. Projekterne har til hensigt at udvikle konkrete produkter, som skal understøtte og forbedre den virkelighed ACTIVE institutes samarbejdspartnere agerer i, og i sidste ende skabe en bedre sport- og kulturoplevelse for publikum og deltage- re i sportevents. Det vurderes, at EVINN projektet har igangsat mange af de planlagte aktiviteter og grunden er lagt til samarbejde mellem turismeaktørerne. Et af projektets hovedmål er at få etableret bæredygtigt samarbejde og erfaringsudvekslingsforum mellem Gøteborg og Aarhus, som kan fortsætte efter projektets afslutning, og som fx kan vise resultater bl.a. i forbindelse med internationale aktiviteter i forbindelse med Aarhus 2017. EVINN arbejder endvidere med forberedelse af "kortlægning" af eventturisten og produkter rettet mod "Formidling af sportsevent"

Resultater

- "MCH Time World" har fået udarbejdet en konceptmasterplan, et feasibility studie og en SWOT-analyse, der danner grundlag for at udarbejde prospektmateriale for projektet.
- Business Relations+ Market Aarhus har betydet, at der var rekordstor deltagelse på den årlige kongresdag i henholdsvis februar 2012 og 2013 med 85 fremmødte begge år.
- Business Relations+ Market Aarhus har i samarbejde med Midtjysk Turisme og VisitDenmark gennemført presseture med journalister fra den internationale mødebranche, hvilket har givet sig udslag i en topplacering over mest læste artikler i 1. kvartal 2013 på The Global Meetings Industri Portal.
- VisitAarhus modtog på vegne af ICCA Scandinavia Region Midtjyllands TurismeVÆKSTpris for kompetenceudvikling for udviklingen et skandinavisk indeks over mødedestinationers bæredygtighed.
- Business Relations+ Market (Herning) har gennemført indsatser på tre messer, hvilket har ført til fremgang i internationale gæster.
- Business Relations+ Market (Herning) har gennemført mere en 50 siteinspections.
- Business Relations+ Market (Herning) har udarbejdet fire mødekoncepter, som er klar til at blive taget i brug. Kunderne vil blive tilbudt skræddersyede møder.
- EVINN har gennemført en række aktiviteter i 2012, som fx etablering af konsortium og samarbejde, formidling af sportsevent, idékatalog med skitser til konkrete udviklingsprojekter er udarbejdet, udviklingsværksteder
- EVINN har fået tilsagn om input og engagement fra aktører på turismeområdet og der er blevet afholdt 3 innovationsworkshops i Aarhus, på Kaløvig og i Gøteborg. Desuden er der afholdt en konference.

Regionens vurdering

Det er vurderingen, at projekterne stort set går som planlagt. Erfaringerne fra Business Relations+ MARKET tyder på, at indsatserne virker. Det er imidlertid også indsatser, som for en stor dels vedkommende har et langsigtet perspektiv. MCH Time World ser ud til at være godt på vej, men er blevet forsinket og søger derfor om forlængelse.

Stærke feriesteder

Resultatkontrakter med opfølgning

- [KRAFT – Powers of Nature](#)
- [Planet Randers/ Bioplanet](#)
- [Havets Hus](#)
- [Stærke Feriesteder Øst \(Djursland – Vækst gennem oplevelser\)](#)
- [Stærke Feriesteder Vest \(Oplevelsesudvikling ved Ringkøbing Fjord\)](#)
- ["Det professionelle Turisterhverv"](#)
- [Videncenter for Kystturisme/Oplevelsesbaseret Kystturisme](#)

Status

"KRAFT – Powers of Nature" og "Planet Randers" er projekter under Vækstforums satsning på udvikling af internationale oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland.

"KRAFT – Powers of Nature" har udarbejdet et samlet koncept for attraktionen, som er godkendt af bestyrelsen for Komitéen til etableringen af KRAFT. Til at understøtte konceptet er der udviklet et virtuelt 3D univers, der bygger på droneoptagelser af den udpegede lokalitet til opførelse af KRAFT. I dialogen med større fonde har der vist sig et behov for at sende forretnings- og finansieringsplanen til ekstern vurdering i udlandet.. Det betyder, at projektets udviklingsfase bliver længere end forventet og derfor søger man om at få projektet forlænget med et år frem til udgangen af 2014.

"Planet Randers" har skiftet navn og hedder nu "Bioplanet". Udviklingen forløber i det store hele planmæssigt. Fokus det seneste halve år har dels været lagt på at drage konsekvensen af det udarbejdede prospekt inklusiv forretningsmodel for Bioplanet World og dels på at indlede arbejdet med hovedopgaven i den resterende del af resultatkontrakten, nemlig at få udarbejdet et prospekt for Bioplanet Rewilding Park, som omhandler udvikling af den stedbundne kvalitet i Gudenådalen til at kunne indgå som en del af den samlede attraktion. Byrådet i Randers Kommune bakker op om Bioplanet, bl.a. ved at stille arealer til rådighed for Bioplanet World på Hvidemølle. Det er byrådets forventning, at der i den kommende planperiode skal planlægges for udbygningen. Bioplanet indgår som et element i det forslag til kommuneplan, som er i høring frem til 17. april 2013. Projektet er i gang med at forberede en fundraisingkampagne.

"Havets Hus" arbejder med fundingen af projektet. Forventningen er at der sker en afklaring i løbet af det næste halve år. Havets Hus lancerede den 11. februar 2013 en ny hjemmeside: <http://www.havetshus.dk/>. Havets Hus har også formidlet om forskningen i AlgeCenter Danmark til bl.a. en række klasser fra folkeskolen og ungdomsuddannelser. Den direkte forskningsformidling bliver også brugt i forbindelse med fx Forskningens Døgn arrangementer – det første blev afholdt i april 2012 og det næste afholdes i maj 2013. Havets Hus har etableret et erhvervsnetværk, der pr. 1. marts 2013 omfatter 14 virksomheder, som enten allerede anvender eller gerne vil anvende makroalger (tang) i deres produktion, samt 10 repræsentanter fra Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter, universiteter og andre videninstitutioner.

Stærke Feriesteder Øst (Djursland – Vækst gennem oplevelser) er et af de projekter, som udmønter Vækstforums "Handlingsplan 2015 – Ny VÆKST i turismen i Region Midtjylland". Projektets mål er at realisere potentialerne i kystturismen og Destination Djursland er operatør i projektet. Selv om projektet endnu ikke har fået tilsagn fra Puljen til kommuners og regionernes landdistriktsprojekter under aftalen om Grøn Vækst under Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, så har projektet gennemført aktiviteter igennem de sidste 11 måneder og fremdriften er overordnet set positiv. Projektet skaber nye og spændende samarbejdskonstellationer, som understøtter udviklingen af kystferieturismen på Djursland og Østkysten og skaber nye muligheder i synliggørelsen af og oplevelsen af kystferieproduktet i Midtjylland.

Stærke Feriesteder Vest (Oplevelsesudvikling ved Ringkøbing Fjord) er et af de projekter, som udmønter Vækstforums "Handlingsplan 2015 – Ny VÆKST i turismen i Region Midtjylland". Selv om projektet endnu ikke har fået tilsagn fra Puljen til kommuners og regionernes landdistriktsprojekter under aftalen om Grøn Vækst under Ministeriet

for By, Bolig og Landdistrikter, så har projektet gennemført igennem det sidste halve år arbejdet målrettet for at udvikle de fem delprojekter. Det drejer sig om udviklingen af Energivenlige feriehus, Fremtidens Superstrand, Ringkøbing Fjord Oplevelsesnet, Synlighed og Mikrodestination Borg Havn.

Midtjysk Turisme har i juni 2012 modtaget bevilling på Socialfondsprojektet **“Det professionelle Turisterhverv”**, der drejer sig om gennemførelse af de tværgående indsatser i “Handlingsplan 2015 – Ny VÆKST i turismen i Region Midtjylland”. Midtjysk Turisme har sat en række aktiviteter i gang for bl.a. at styrke grundlaget for digitale kompetencer hos turistorganisationer og –aktører med henblik på at øge salget til turisterne. Andre aktiviteter er målrettet at styrke grundlaget for fremtidens turistservice og har fokus på at udvikle professionelle partnerskaber. I projektet bliver der også gennemført kompetenceforløb for lokale erhvervsservicemedarbejdere og ansatte hos turistorganisationerne ligesom der er indgået en samarbejdsaftale med Væksthus Midtjylland og lokal erhvervsservice om at styrke målrettet erhvervsservice for virksomheder inden for turisterhvervet. Socialfondsprojektet indeholder også tre demonstrationsprojekter. Dels et på Djursland, som skal styrke destinations- og organisationsudviklingen, dels et i Ringkøbing Fjord området som skal sikre øget salg før, under og efter ferien med udgangspunkt i et stærkere offentlig-privat samarbejde og endelig dels Erhvervsturismeakademiet som skal sikre mere salg, bedre kommunikation og udvikling af målrettede produkter og ydelser gennem et kompetenceløft af erhvervsturismeaktørerne.

Oplevelsesbaseret Kystturisme er et stort tværregionalt projekt med et budget på ca. 53 mio. kr., og Videncenter for Kystturisme (CKT) er projektleder og koordinator. Region Nordjylland, Region Midtjylland, Regions Syddanmark, Regions Sjælland, Ringkøbing-Skjern Kommune og stifterne af CKT har i samarbejde søgt midlerne fra EU's konkurrenceudsatte puljer. Projektet er opdelt i fem demonstrationsprojekter samt et delprojekt med fokus på 20 særlige feriesteder.

- Demonstrationsprojekt 1: Erhvervsmæssig vækst i tilknytning til naturoplevelser med fokus på forretningsudvikling af maritime naturoplevelser, projektet administreres af Naturturisme I/S.
- Demonstrationsprojekt 2: Erhvervsmæssig vækst i tilknytning til by og havnemiljøer, projektet administreres af Destination Ringkøbing Fjord.
- Demonstrationsprojekt 3: Erhvervsmæssig vækst i tilknytning til naturoplevelser med fokus på kysten som servicelandskab, projektet administreres af VisitNordjylland.
- Demonstrationsprojekt 4: Erhvervsmæssig vækst i tilknytning til smagsoplevelser, projektet administreres af Midtjysk Turisme.
- Demonstrationsprojekt 5: Erhvervsmæssig vækst i tilknytning til kulturoplevelser med udgangspunkt i vækstprogram for kystturismevirksomheder, projektet administreres af Østdansk Turisme.
- 20 Særlige feriesteder: På baggrund af kritisk masse har CKT udvalgt 20 særlige feriesteder, hvor CKT vil arbejde med destinationsudvikling.

Videncenter for Kystturisme får en central rolle med at udvikle koncepter, værktøjer og metoder, samt som koordinator og ansvarlig for de særlige feriesteder. Demonstrationsprojekterne skal have et nationalt perspektiv, og projektet skal levere konkrete erhvervsmæssige resultater i form af stigende antal overnatninger, udvidede målgrupper, forlænget sæson, mersalg og værditilvækst.

Resultater

- Konceptet for KRAFT ligger klar og er godkendt af projektets bestyrelse.
- Der er udviklet et virtuelt univers til præsentation af projektet. Universet kan udbygges efterhånden som projektet konkretiseres.
- KRAFT har en dialog med en række potentielle investorer.
- Bioplanet har i november 2012 fremlagt det endelige prospekt for Randers Regnskøvs bestyrelser, som enstemmigt har vedtaget at gå videre med projektet som beskrevet, således at realiseringen af Biopla-

net fortsat vil være inddelt i etaper frem mod realiseringen af et oplevelsesfyrtårn på internationalt niveau.

- Der er udviklet et samlet visuelt udtryk og kommunikativ platform for Bioplanet og der er etableret en hjemmeside for projektet: <http://www.bioplanet.org/dk/>
- Havets Hus har fået udarbejdet rapporten "Dyrkning og anvendelse af alger i Danmark".
- Ejendomsfonden Havets Hus og Kattegatcentrets Ejendomsfond fusionerede pr. 1. januar 2013 (afventer endelig godkendelse i Civilretsstyrelsen), fordi en sammenlægning vurderes at være fordelagtig for en kommende udvikling af Havets Hus og herunder Kattegatcentret samt for en konsolidering af de resultater, der er opnået i udviklingsprojektet Havets Hus.
- Stærke Feriesteder Øst (Djursland – Vækst gennem oplevelser) har etableret 2 formidlingsuniverser (et i Grenaa og et i Ebeltoft) som platform for synliggørelse af kyst, by og havn samspillet. Status for besøgstal i formidlingsuniverset DjursWindGlobe ved Kattegatcentret i Grenaa er 15.000 gæster i perioden juni til oktober 2012.
- Stærke Feriesteder Øst (Djursland – Vækst gennem oplevelser) er i gang med at udvikle kampagnekoncepter med henblik på at tiltrække flere internationale gæster. Der er planlagt kampagner rettet mod målgrupper i Tyskland, Norge, Sverige og Holland/Benelux.
- Stærke Feriesteder Vest (Oplevelsesudvikling ved Ringkøbing Fjord) har indgået samarbejde med Visit-Denmark om to internationale kampagner, som forløber over sommeren 2013. Den ene er en "Nordsee"-kampagne på det tyske marked, som er destinationens primære marked. Kampagnen er et unikt samarbejde mellem de forskellige destinationer langs vestkysten. Den anden kampagne er en forårs/sommer-kampagne, som fokuserer på børnefamilier, på det hollandske marked.
- Midtjysk Turisme har i socialfondsprojektet "Det professionelle turisterhverv" fået udarbejdet "Potentialeanalyse af turistens købs- og beslutningsadfærd" og "Analyse med fokus på uddannelsesbehov og – tilbud" og inspirationsanalysen "Destinationsorganisationer som afsæt for professionelle partnerskaber".
- Midtjysk Turisme har i socialfondsprojektet "Det professionelle turisterhverv" gennemført en række kurser, workshops og seminarer.
- Videncenter for Kystturisme har etableret hjemmesiden <http://www.oplevelsesbaseret-kystturisme.dk/> for projektet.
- Videncenter for Kystturisme har udarbejdet to temaanalyser: "Kystturismen i Danmark" og "Kystturisterne i Danmark – en regional ABC".

Regionens vurdering

De internationale oplevelsesfyrtårne har alle igangsat en række udviklingsaktiviteter, og er nu i gang med at finde finansiering til anlæg af attraktionerne. Det er imidlertid et lang, sejt træk at udvikle et internationalt oplevelsesfyrtårn, og der er generelt forsinkelser i forhold til fundraising af projekterne. De to projekter under Stærke feriesteder er præget af, at NaturErhvervstyrelsen endnu ikke har givet tilsagn, hvilket betyder, at projekterne er tilbageholdende i forhold til at bruge penge. Det betyder, at projekterne generelt er forsinket. "Det professionelle turisterhverv" er forsinket i forhold til den oprindelige projektplan, men der er udarbejdet en revideret milepælsplan og det er forventningen at projektet gennemfører alle planlagte aktiviteter.

Mersalg

Resultatkontrakter med opfølgning

- [Netværk Limfjorden – på vej mod 2010](#) (slutrapportering)
- [Midtjysk Turisme – basis- og procesmidler 2012-2014](#)
- [Gudenåen – en strøm af oplevelser](#)

Resultatkontrakter undervejs

- Limfjorden
- Hærvejen

Status

“**Netværk Limfjorden – på vej mod 2010**” har haft som målsætning at videreudvikle Limfjordsområdet som en attraktiv turistdestination, som henvender sig til gæster hvad enten de kommer fra landsiden (i bil, bus, på cykel, til fods eller anden form) eller landsiden (i sejl- eller motorbåd, med turbåd, færge, i kano, kajak eller anden form). Målet var at videreudvikle Limfjordsområdets turisme og oplevelsestilbud og at gøre Limfjordsområdet endnu mere attraktivt som ferie- og udflugtsmål. Dette er sket gennem en række tiltag som fx havnene som modtagerapparat, oplevelser på og ved fjorden og videreudvikling af koncepterne for Limfjordsfortællinger og Snapseruten. Det tværregionale projekt har endvidere bidraget til at styrke og videreudvikle samarbejdet mellem de mange forskellige offentlige og private aktører i Limfjordsområdet. Det vurderes at projektet har gennemført planlagte aktiviteter, og at aktiviteterne er forankret via samarbejde og partnerskaber. Netværk Limfjorden er i gang med at afslutte regnskabet for projektet, og der vil snarest blive fremsendt en afslutningsrapport og revisorpåtegnet regnskab.

Midtjysk Turisme er regional operatør og har til opgave at understøtte og medvirke til at gennemføre Vækstforums “**Handlingsplan 2015 – Ny VÆKST** i turismen i Region Midtjylland. Midtjysk Turisme skal blandt andet sikre fremdrift og fokusering omkring de prioriterede forretningsområder og værdikæder i turismehandlingsplanen, samt sikre samarbejde, koordinering, videndeling og synergieffekter vedrørende turismeindsatsen. Midtjysk Turismes arbejde er baseret på et tæt samspil med operatører på de forskellige operatører i handlingsplanen. Der er en del af projekterne som led i turisme-handlingsplanen, som endnu ikke har modtaget bevilling af midler vedrørende Grøn Vækst. Det har betydning for arbejdet i Midtjysk Turisme, som bliver mere komprimeret og betyder at effekterne i disse projekter bliver udskudt.

“**Gudenåen – en strøm af oplevelser**” fik den 5. december 2012 brev om at NaturErhvervstyrelsen på vegne af Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter havde behandlet ansøgningen og givet tilsagn om bevilling. Den 14. december 2012 udsendte NaturErhvervstyrelsen imidlertid en partshøring i forbindelse med påtænkt tilbagekaldelse af tilsagnet til projekt Gudenåen – en strøm af oplevelser. Partshøringen skyldtes, at tilsagnet kunne være givet i strid med reglerne om de minimis. Først den 22. marts 2013 fik projektet brev om at tilsagnet bliver opretholdt, dog således at støtten til aktiviteterne “Produktmodning” og “Branding” betragtes dog som statsstøtte, og derfor gives som de minimis-støtte. På opfølgningstidspunktet (1. marts) var der stadig usikkerhed om det endelige tilsagn, og det har betydet, at projektet har udskudt forskellige aktiviteter, og at projektet således er blevet forsinket.

Resultater

- Netværk Limfjorden har deltaget i EU projektet Leonardo de Vinci sammen med Hordaland Fylkekommune i Norge og en samarbejdskonstruktion mellem Netværk Limfjorden, Aalborg Universitet, Limfjordsmuseet og Nordjyllands Kunstmuseum har været danske deltagere i EU-projektet MARIFUS.
- Netværk Limfjorden har nedsat en arbejdsgruppe vedr. udvikling af cykelturismen og har etableret en rutesejlads som startede i 2012 og fortsætter i 2013. I november 2012 er der udgivet en ny bog med titlen “Limfjordsglæder”.
- Netværk Limfjorden udsender løbende pressemeddelelser til lokale, regionale og nationale medier. Der er også blevet udviklet en hjemmeside som findes på dansk, engelsk og tysk og den er blevet relanceret i ny look. www.visitlimfjorden.com

- Midtjysk Turisme har udarbejdet et idékatolog for gruppepressture og individuelle pressebesøg. I 2012 gennemførte Midtjysk Turisme 15 koordinerede pressture for internationale journalister.
- Midtjysk Turisme udsender en nyhedsmail fast to gange om måneden. Desuden er der sendt fire pressemeddelelser i perioden september 2012 til marts 2013.
- Midtjysk Turisme deltager i alle styregrupper og arbejdsgrupper i projekterne under Ny VÆKST i turismen og bidrager til udvikling, fremdrift, koordinering og videndeling.
- Midtjysk Turisme har afholdt en årlig turismekonference den 20. november 2012, hvor også den ny TurismeVÆKSTpris blev uddelt.
- Midtjysk Turisme har etableret styregruppe og arbejdsgruppe vedrørende booking, samt afholdt arrangementer og erfa-møder inden for kommunikation og markedsføring.
- Den 31. januar 2013 blev der afholdt en Gudenå-konference med 200 deltagere. Bag konferencen stod VisitGudenaa, GudenåKomiteen og OplevGudenaa.
- VisitGudenaa har fået udviklet et brandingkoncept. Der er skabt et fælles brand, der binder Gudenåområdet sammen både indadtil og udadtil.

Regionens vurdering

Det vurderes, at Midtjysk Turisme gør et stort stykke arbejde for at udmønte Vækstforum handlingsplan for Ny VÆKST i turismen. Indsatsområdet Mersalg er imidlertid præget af, at projekterne, der har søgt om medfinansiering fra "Grøn Vækst", er blevet forsinket på grund af lang sagsbehandlingstid hos NaturErhvervstyrelsen.

Turisme i landdistrikter og yderområder

Resultatkontrakter med opfølgning

- [North Sea Living](#)
- [Landsbyfornyelse i Glyngøre – Durup – Nautrup](#)
- [Grøn udvikling i Hvam](#)
- [Børn i fremtidens landsby Klejtrup](#)
- [Udvikling af Selde - området](#)
- [Fremtidens Ulbjerg - Lynderup område](#) - slutrapportering
- [Thorsminde med afsæt i fiskeri og turisme](#)
- [Børnebondegård Horsens](#)

Status

Formålet med initiativet er at styrke den sammenhængende udvikling af bosætning og erhverv i landdistrikter og vise nye veje til udvikling. Initiativet tager udgangspunkt i de styrker, der i forvejen er karakteristiske for den enkelte lokalitet.

"North Sea Living" er i slutfasen og har for øjeblikket godt i gang med at afslutte projektet, samt at undersøge mulighederne for anlægsfinansiering. Projektet har gennemført udstillings- og oplevelses aktiviteter og der er etableret et Blå Flag Center og samarbejdes med Trygfonden omkring badesikkerhed. Det har ikke været muligt at få etableret en virksomhed, der kan varetage konceptudvikling af "Diving-delprojektet". På baggrund af arbejdet og analyserne i Diving er det vurderingen, at konceptet med fordel kan bredes ud til at dække hele rækken af folk, der kommer til Thyborøn udenfor sommersæsonen for at dyrke deres passion for højt specialiserede sportsgrene. Der arbejdes på at få etableret et kunstigt rev i Limfjorden. Der arbejdes også forsat på at udvikle produktsamarbejde og koncepter, der kan bidrage til udvikling af Madgaden. Undersøgelser viser at etablering af en virtuel madgade vil give for lille udbyt-

te i forhold til investeringen og derfor anvendes hjemmesiden til formidling om aktiviteterne i madgaden. Det vurderes, at projektet har gennemført mange af de planlagte aktiviteter, og at aktiviteterne forankres lokalt via samarbejde og partnerskaber.

“Landsbyfornyelse i Glyngøre – Durup – Nautrup” rækker over mange aktiviteter, som på fire lokaliteter vitaliserer havnekulturmiljø, stationskulturmiljø og landsby- samt landskabskulturmiljø. Delprojekterne i Glyngøre, Nautrup og Grynderup er afsluttet i efteråret 2012, mens delprojektet vedr. Durup er færdigt et år senere. Under to af de afsluttede delprojekter, er der udviklet og realiseret nye opfølgende projekter (“Salling Dykkerpark” og et afgrænsningsprojekt omkring Grynderup Sø – se resultater), der har hentet kommunal- og EU-samfinansiering via det midtjyske program under Grøn Vækst for kommunale og regionale landdistriktsprojekter.

“Grøn udvikling i Hvam”. Flere delprojekterne er realiseret på nær “Bypladsen” og “Det grønne forsamlingshus”, som begge afventer nye kloakledninger igennem arealet ved Energi Viborg og afventer endelig kommunal byggetilladelse. Det samlede projekt er dermed forsinket.

“Knebel Fremtidens landsby”. En ny lokalplan 371 for området blev vedtaget af byrådet og offentlig gjort den 11. september 2012. Ved udgangen af 2012 var samtlige bygninger, som indgik i projektets saneringsdel fjernet. I begyndelsen af januar 2013 modtager projektholder besked om, at de praktiserende læger vil etablere en samarbejdspraksis. Det betyder, at Sundhedshuset vil komme til at stå uden deltagelse af praktiserende læge. Det er herefter konstateret, at det ikke er muligt at gennemføre projektet som oprindeligt ansøgt, med oprettelse af et Sundhedshus bl.a. med en praktiserende læge. Projektet er derfor under nedlukning.

“Børn i fremtidens landsby Klejtrup” er tæt på afslutning. Enkelte delprojekter, såsom Købmandsgården er under færdigprojektering, og involverer Tech College Aalborg for så vidt angår energiplanen for bygningerne.

“Udvikling af Selde-området”. Projektet er blevet udvidet med et områdefornyelsesprojekt, hvilket har tilført projektet 6 mio. kr. til anlæg. Der er lavet omfattende planlægning om fornyelse og udvikling for styrkelse af bosætning og erhverv, stisystemer med fugleobservationspunkter, landsbyfornyelse. Alle aftaler om oprettelse af Hest-O-tel i Kræn Vindes Gård er på plads. Der arbejdes målrettet med at få aftaler med lodsejerne omkring stisystemet på plads. Stierne etableres hurtigst muligt.

“Fremtidens Ulbjerg - Lynderup område” inklusive alle delprojekter er endeligt afsluttet, afregnet og afrapporteret pr. 29. marts 2013. En fyldig afrapportering og fotodokumentation er medsendt.

Projektet **“Fremtidens Landsby Thorsminde”** afventer få færdiggjort delprojekter, der har været forsinket under vinterens frostvej. Dette gælder bl.a. renovering og opgradering af den bevaringsværdige auktionshal og offentlige toiletter på området “Den gamle Havn”. Også dette projekt har fået relaterede projekter finansieret og igangsat i forlængelse af det igangværende, bl.a. projektet “Thorsminde - En Oplevelse med Kant” med et budget på 2 mio. kr., der har hentet kommunal- og EU-samfinansiering via det midtjyske program under Grøn Vækst for kommunale og regionale landdistriktsprojekter.

Projektet **“Børnebondegård Horsens”** er startet i foråret 2011. Projektet skal give børn, børneinstitutioner, dagplejemødre og skoleklasser let adgang til kontakt med dyr, oplæring af børn i pasning af husdyr, samt muligheder for at give skoleklasser mulighed for at flytte undervisning ud på gården. Projektets ansøgning om “landzonetilladelse vedr. anlæg til dyrene, velfærdsfaciliteter samt beplantning” blev efter godkendelse af Horsens kommune i høringsperioden indklaget til Natur og Miljøklagenævnet den 3. november 2011. Natur og Miljøklagenævnet stadfæstede Horsens kommunes landzonetilladelse i juni 2012. Der er nu givet byggetilladelse til velfærdsfaciliteter, så der kan indrettes kontor, etableres bad/toilet og frokoststue. Der er udarbejdet lokalplan for området, hvor madpakkehuset skal bygges. Planen er under behandling i Horsens kommune.

Resultater

Samarbejdet med kommunerne, LAG'erne og de lokale aktører om udvikling og gennemførelse af projekterne under initiativet er meget tilfredsstillende.

Projekterne har i kraft af medvirken fra Vækstforum og Regionen en størrelse og kvalitet langt ud over det vanlige for projekter til udvikling i landdistrikter.

- North Sea Living har gennemført tre internetfiskeauktioner på facebook til private i løbet af efteråret 2012 og vinteren 2013. Der har været stor interesse omkring auktionerne, og auktionsgruppen består nu af 119 aktive medlemmer. Der er indledt samarbejde med tre erhvervspartnerne om levering af fisk og om at få udviklet et ur, der opdaterer hurtigere end facebook.
- På baggrund af testningerne i projektet og samarbejdet med kommunen om gentænkning af arealernes indretning blev det i efteråret 2012 besluttet at første fase i etablering af de fysiske aktiviteter til North-SeaLiving skal være renovering af kystdirektoratets (tidligere vandbygningsvæsnet) gamle barakker – indtil nu kaldet "Madgaden".
- "Landsbyfornyelse i Glyngøre". Havnemiljøet omkring Glyngøre Havn er realiseret. I kraft af udviklingen af masterplanen "Glyngøre Havn - Salling Aqua Park", indeholdende plan om et dykkercenter, en udvikelse af lystbådehavnen og et maritimt center, er delprojektet "Salling Dykkerpark" (til 3 mio. kr.) nu klar til indvielse den 16. maj 2013 med deltagelse af bl.a. Kronprins Frederik.
- ☐ Delprojekt "Landsbykulturmiljøet Nautrup" og delprojekt "Landskabskulturmiljøet omkring Grynderup Sø" er realiseret. Naturstyrelsen er endt med at gå mere aktivt ind i "Grynderup Sø"-projektet, hvilket har resulteret i et langt større projekt end først planlagt. Hertil kommer, at der efter etableringen af søen og rekreative dele er igangsat et nyt relateret natur- og miljøprojekt kaldet "Græsningselskab og ny natur ved Grynderup Sø" (til knap 1 mio. kr.).
- "Grøn udvikling i Hvam". Afventning på etablering af ny kloakering med separering af regnvand og spildevand i Hvam har resulteret i store forsinkelser for de sidste realiseringer af projektet, som to delprojekter er berørt af. Der er søgt om projektforlængelse.
- "Knebel Fremtidens landsby". Den af kommunen udarbejdede nye lokalplan 371 for området, blev endeligt vedtaget i byrådet den 30. august 2012. Hele den forudgående proces omkring projekt Fremtidens landsby er beskrevet i lokalplanens baggrund, formål og indhold. Ved udgangen af 2012 var samtlige bygninger, som indgik i projektets saneringsdel fjernet. I samråd med kommunen er man i gang med planlægning af et torv i et offentligt tilgængeligt område i form af et grønt bypark område med bænke og legeredskaber.
- "Børn i fremtidens landsby Klejtrup". Klejtrup Søbad er klar til at blive taget i brug, når isen er væk fra søen. Herudover en række elektroniske delprojekter taget i brug, herunder Det mobile Biologilokale samt Formidlingscenter Klejtrup Volde, hvor hovedparten af formidlingen foregår via en platform for elektronisk formidling via QR koder og brugerens egen mobiltelefon.
- "Udvikling af Selde-området". Kræn Vinde er klar til ibrugtagning. Skive kommune har godkendt begge Kræn Vinde institutioner, både bodelen og undervisningsdelen, der arbejdes på at få de første elever. Kulturcenter Fursund er gennemført. Fugletårn er etableret i marts 2013. Udsigtspunkt i Branden er etableret og der er skabt adgang til et større natur- og kulturhistorisk område.
- I Fremtidens Ulbjerg - Lynderup område er der enighed om, at man kan anbefale andre at gå i gang med et lignende projekt, da det har givet et enormt sammenhold mellem indbyggerne i de involverede små lokalsamfund. Ligesom mange nye projekter er på vej, fordi idéerne og viljen til at lægge frivilligt arbejde har givet inspiration til at gå i gang med relaterede projekter i forlængelse af nærværende projekt. Bl.a. etableres en afmærket sti langs Limfjorden.
- Der har 20. april 2013 i Thorsminde været indvielsesarrangement på de tre første delprojekter: Den 900 meter lange cykelsti, der skulle til at fuldende cykelstiforbindelsen mellem Fjand og Thorsminde. Naturstien ved Fugleøen, ca. en kilometer lang. Lystfiskerbroen syd for Strandingsmuseet St. George i Thorsminde havn.

- ☑ Børnebondegård Horsens. Anlægget til dyrene er færdig etableret. Danmarks første Børnebondegård åbnede den 1. september 2012, der kom ca. 600 besøgende. Børnebondegården er kommet godt fra start, åbningstiderne har været fuldt besat med børn fra dagplejere, vuggestuer, børnehaver og skoleklasser fra 0-8 klasse.

UDKAST

Innovation og forretningsudvikling

Status og samlet vurdering for indsatsområdet

Vækstforum vil med indsatsen skabe bedre rammer for, at de midtjyske virksomheder kan udvikle deres forretningsgrundlag og arbejde systematisk og strategisk med innovation og løsninger på samfundsmæssige udfordringer, der kan være nøglen til fremtidig vækst og velfærd. Vækstforum vil samtidig understøtte, at virksomhederne videreudvikler bedre strategiske- og ledelsesmæssige kompetencer, et større globalt udsyn og mere effektive processer.

Indsatsområdet omfatter i denne statusperiode videreførelse af en række eksisterende initiativer og projekter inden for innovation og forretningsudvikling. Projekterne vurderes overordnet at blive gennemført på tilfredsstillende vis.

Initiativer inden for Innovation og forretningsudvikling

- Virksomhedsrådgivning, netværk og øget internationalisering
- Øget innovation i de midtjyske virksomheder
- Morgendagens forretningsområder

Nøgletal for Innovation og forretningsudvikling

Link til [nøgletal](#).

Virksomhedsrådgivning, netværk og øget internationalisering

Resultatkontrakter med opfølgning

Virksomhedsrådgivning

- [VÆKSTmid Accelerator - kompetenceudvikling](#)
- [VÆKSTmid Accelerator](#)

Netværk

- [Projekt CenSec – Klyngeudvikling](#)
- [Klyngemidt - Netværksinitiativ](#)
- [Klyngemidt – Livsstil](#)
- [Klyngemidt – Vækst via visualisering](#)
- [Industry Smart Centre Randers](#)

Øget internationalisering

- [Eksportrådgivning, Internationalisering af midtjyske virksomheder](#)
- [Europe Enterprise Network](#)
- [MidtNet Erhvervsrettet vidensamarbejde med Shanghai](#)

Status

Virksomhedsrådgivning, netværk og øget internationalisering

Væksthus Midtjylland har siden 2009 været operatør på programmet "VÆKSTmidt Accelerator". Interessen for programmet er stor og målene for de enkelte produkter - såvel individuelle som kollektive vækstforløb - er stort set nået ved udgangen af august 2012, som var programmets planlagte slutdato. Der er igangsat forløb i alle regionens kommuner. Programmet er nu forlænget til 31. august 2014 og programmets budget er forhøjet med 40 mio. kr. Der afholdes løbende kompetenceudviklingsmoduler i regi af Midtjysk Erhvervsudviklingsakademi - MEA, ligesom der afholdes et årligt "Erhvervsudviklingsdøgn."

"Projekt CenSec - Klyngeudvikling", hvor virksomheder i forsvars-, sikkerheds- og rumfartsindustrien indgår i netværk, rådgivnings- og uddannelsesforløb, sluttede den 31. december 2012. Vækstforum og Regionsrådet har godkendt en forlængelse af projektet og har bevilget midler til "Projekt CenSec Innovationsnetværk" under forudsætning af medfinansiering af regionalfondsmidler.

Væksthus Midtjylland er operatør på "KLYNGEmidt Netværksinitiativ", hvor virksomheder indgår i strategiske, forretningsbaserede netværk. Efter forlængelsen af projektet frem til 31. august 2014 er projektet forløbet planmæssigt. De sidste netværk forventes bevilget inden august 2013. Herefter kan der blive etableret enkelte netværk for tilbageløb af midler fra netværk, som ikke har brugt hele det bevilgede beløb. Arbejdet med et netværk varer typisk 6-8 måneder, således at projektaktiviteterne slutter i marts 2014.

Udviklingscenter for Møbler og Træ ved innovationsnetværket Livsstil - Bolig og Beklædning er operatør på projektet KLYNGEmidt Livsstil, hvori virksomheder i livsstilsbranchen indgår i netværks- og rådgivningsaktiviteter. Der har været stor interesse for programmets individuelle rådgivningsforløb og midlerne hertil er disponeret ved programmets udløb i februar 2013. I den sidste del af projektperioden er gennemført tre kollektive forløb med fokus på kompetenceudvikling. Projektets samlede midler er dermed disponeret.

The Animation Workshop ved innovationsnetværket Animation Hub er operatør på "KLYNGEmidt - Vækst via Visualisering", hvori virksomheder kan indgå i netværks- og rådgivningsaktiviteter. Programmet har fra starten i september 2011 nydt stor interesse og velvillighed fra såvel virksomheder og samarbejdspartnere. Programmet løber til udgangen af 2013.

Randers Kommune er operatør på "Industry Smart Centre Randers" (ISCR), der, inden for Randers kommune, er målrettet industrivirksomheders særlige behov for tilførsel af teknologisk og forretningsmæssig viden. Projektet kører stort set som planlagt både med hensyn til aktiviteter og organisering.

Øget internationalisering

Væksthus Midtjylland er operatør på "Øget internationalisering" hvor en medarbejder fra Eksportrådet i Udenrigsministeriet er placeret i Væksthuset som led i et strategisk samarbejde om at øge internationaliseringsaktiviteter, herunder brug af Eksportrådets ydelser, i Midtjylland. "Øget internationalisering" vil fremover indgå som en aktivitet i det større regionale internationaliseringsinitiativ "GLOBALmidt", der er endeligt godkendt af Erhvervsstyrelsen i marts 2013. En række af aktiviteterne i GLOBALmidt er nu påbegyndt og en første status indgår i opfølgningen pr. 1. september 2013.

"Enterprise Europe Network" støttes i 2013-2014. De midtjyske medlemmer er erhvervsrådet Herning & Ikast-Brandø og Agro Business Park i Foulum, sidstnævnte er koordinator for hele det danske netværk.

De definerede indsatser i Midtnet 1.0 projektet fungerer efter hensigten, idet de støtter op omkring målet - min. 12 samarbejdsprojekter. Programforløbet nærmer sig nu den afsluttende fase. Visse indsatser er i forløbet blevet tilpasset de behov, der har vist sig at være gældende, bl.a. har ydelsen én-til-én møder vist sig mere egnet og effektiv med hensyn til at få blivende aktører i netværkene, end visse netværksseminarer og workshops.

Ved siden af ovenstående resultatkontrakter arbejdes der med en række delinitiativer under overskriften øget internationalisering. Midtjyllands EU-kontor samarbejder med aktører fra hele Midtjylland. Deres mission er at sikre bor-

gere, virksomheder og institutioner i Midtjylland størst muligt udbytte af det europæiske samarbejde. Målet er at formidle information, skabe netværk og partnerskaber, bidrage til internationalisering og kompetenceudvikling samt at medvirke til at skabe de bedste internationale rammebetingelser for øget vækst og konkurrencedygtighed i regionen. EU-kontoret har i 2013 fokus på EU's kommende budgetperiode for 2014 – 2020 og der pågår et stort arbejde med at sikre overførsel af relevant viden gennem vedligeholdelse af et stort kontaktnet i Bruxelles.

“Vestdansk Investeringsfremme” er et initiativ etableret i samarbejde med Region Nordjylland, Region Syddanmark og Invest in Denmark fra Udenrigsministeriet. 8 regionale projektledere er ansat og placeret i de 3 regioner for at fremme udenlandske virksomheders etablering og investering i Vestdanmark.

Resultater

Virksomhedsrådgivning og netværk

- I “VÆKSTmidt Accelerator” er der ved udgangen af marts 2013 gennemført 354 individuelle rådgivningsforløb. Heraf er 38 forløb gennemført i den forlængede projektperiode. 29 virksomheder har deltaget i eller er i gang med et Accelerace kompetenceudviklingsforløb, og 3 virksomheder har fået tilført vækstkapital via Accelerace Invest på i alt 6 mio. kr. Samtlige 38 nye forløb har alle fokus på aktiviteter, som understøtter internationale aktiviteter og ca. 70 % har karakter af langsigtede, strategiske forløb. Der er stor interesse for emnerne teknologi, design og udvikling samt ledelse, organisation og personale. I den forlængede periode er kun 1 kollektivt vækstforløb igangsat, men en række nye forløb er på vej, blandt andet med fokus på Norge og Polen som nye eksportmarkeder. I den seneste halvårsperiode har der været afholdt 8 kompetenceudviklingsmoduler i MEA regi. Deltagerne kommer fra en bred kreds af aktører i det midtjyske erhvervsfremmesystem.
- Inden for forsvars-, sikkerheds- og rumfartsindustrien har “Projekt CenSec – Klyngeudvikling” opfyldt sine måltal om at igangsætte ti innovative netværk og fem innovative underleverandørnetværk. Der er kun gennemført 33 afklaringsforløb for virksomheder mod et måltal på 100. Afvigelsen skyldes, at CenSec ikke har haft tilstrækkelig specialiserede kompetencer til at kunne bidrage til virksomhedernes strategiske udvikling. Otte virksomheder er blevet certificeret efter en kvalitetsstandard og flere er på vej mod en certificering. CenSec har afholdt 33 arrangementer med næsten 2.000 deltagere, og målet om at opbygge et velfungerende klyngesekretariat er blevet opfyldt jævnfør NPGE klyngeanalyse fra 2011.
- “KLYNGEmidt Netværksinitiativ” har fortsat den positive udvikling, således at der nu er etableret 73 fase 2 netværk med deltagelse af i alt 252 virksomheder. Måltallet forventes at blive nået på 75-90 fase 2 netværk. I alt 483 virksomheder har deltaget i projektet via fase 1 netværk. Netværkene fordeler sig bredt på brancher og er fra alle kommuner i regionen bortset fra Samsø. Især virksomheder inden for brancherne maskiner, design, it og byggeri er godt repræsenteret.
- I “KLYNGEmidt Livsstil” er der ved udgangen af 2012 gennemført i alt 42 individuelle forløb. Heraf er 18 store og 24 er almindelige rådgivningsforløb. Forløbene er fordelt i 14 af regionens 19 kommuner. Der er gennemført tre kollektive forløb med deltagelse af 6 virksomheder i hvert forløb. En effektmåling er gennemført for de virksomheder, som har afsluttet et forløb inden udgangen af 2011.
- “KLYNGEmidt – Vækst via Visualisering” har i perioden gennemført 55 virksomhedsscreeninger og igangsat 18 individuelle vækstforløb. 7 af disse er den store rådgivningspakke og 11 er den lille rådgivningspakke. Forløb er igangsat i 10 af regionens 19 kommuner. Der er endnu ikke igangsat kollektive vækstforløb.
- “ISCR – Industry Smart Centre Randers” har igangsat aktiviteter for virksomhederne, samtidig med at der foregår en løbende rekruttering af virksomheder. På nuværende tidspunkt er der ca. 25 medlemmer, primært fra Jern- og metal samt plastindustrien, og flere potentielle kandidater på listen. Der er afholdt en kick-off konference den 22. august 2012, med fokus på hovedaktivitet 1, “Effektivitets- og produktivitetsforbedringer”. Konferencen tiltrak ca. 130 deltagere, med stor vægt af virksomheder. Hovedaktivitet 1 har haft meget positiv respons blandt de deltagende virksomheder. Tre virksomheder har gennemført et intensivt forløb og 15 virksomheder har deltaget i fagspecifikke netværksaktiviteter. Der er fortsat stor interesse blandt virk-

somhedsmedlemmerne og potentielle virksomheder for deltagelse i både intensive forløb og netværksaktiviteter under denne hovedaktivitet, som forløber til udgangen af projektet 31.12.2014. Projektet har ligeledes i perioden haft hovedaktivitet 2, "Forretningsudvikling" i udbud. Aktiviteterne herunder er i sin startfase men forløber ligeledes til udgangen af projektet. Ligeledes er igangsat følgeforskning ved LB Analyse og Aarhus Universitet, der har påbegyndt indsamling af materiale til en afrapportering.

Øget internationalisering

- I "Øget internationalisering" er der sket en stærk stigning i antallet af virksomhedsmøder, idet der i den seneste halvårs periode har været afholdt 96 individuelle firmamøder. Virksomhederne har haft stigende fokus på udenlandske markeder. Der er også en del iværksættere og nystartede virksomheder, som undersøger afsætnings- og eksportmuligheder. Det samlede antal virksomhedsmøder siden 1. august 2011 er 281, hvilket udtrykker en særdeles god målopfyldelse, idet det årlige krav er mindst 120 besøg. 100 virksomheder af de 281 virksomheder har benyttet sig af Eksportrådets ydelser - typisk Eksportstøtte programmet.
- I "Europe Enterprise Network" har Danmark indtil primo 2013 opnået 72 Partnership Agreements, heraf er de 55 opnået af kontorerne i midtjylland. Det danske netværk ligger på 3. pladsen (ud af 54 lande) på listen over hvilke netværk der skaber flest konkrete samarbejder, set i forhold til antal årsværk. Samarbejderne repræsenterer kommercielt og teknologisk samarbejde samt forsknings- og udviklingsprojekter.
- 12 projektmodningsforløb er indtil dato tildelt støtte, og projektpuljen er opbrugt. Der er etableret en online portal med ml. 27-35 medlemmer i hvert af de 3 tematiske netværk www.midtnet.com. Der er en velfungerende og aktiv kommunikationsplatform i form af Midtnet Linked'in gruppe. Programmets koncept har ramt en virkningsfuld kombination af videnudveksling, generering af ny viden, afprøvning af globale samarbejds- muligheder og erhvervsudvikling, der tilføjer et nyt og væsentligt element til den traditionelle eksportstøtte. De første projekter og aktiviteter har medført samarbejder med kinesiske partnere, der vurderes som blivende. Samlet set har Midtnet opbygget et interessant netværk både i Shanghai og i Danmark især indenfor fødevarer og agroindustri. Dette bringes nu i spil i forbindelse med Midtnet 2.0. En netværksmodel er udviklet som kan kommunikeres til interessenter, og denne anvendes nu som grundlag for Midtnet 2.0.
- Midtjyske virksomheder har været bedst i Danmark til at hente støtte fra SMV-delen af EU's forskningsprogrammer, viser en opgørelse fra Styrelsen for Forskning og Innovation. Det skyldes i høj grad EU-kontorets indsats gennem iFacilitator-programmet, hvor virksomheder med potentiale for deltagelse i forskningsprogrammerne opsøges og guides igennem ansøgningsprocessen. Succesraten har været 40% godkendte ansøgninger, hvilket er væsentlig over landsgennemsnittet på 23%. Programmet er nu indfaset som en del af det samlede rådgivningstilbud i lokale erhvervskontorer og i Væksthuset. EU-kontoret har netop gennemført endnu et MORE-projekt i Struer Kommune med deltagelse af et stort antal centrale udviklingsaktører og kommunale nøglepersoner. Tidligere MORE projekter i Skive og Holstebro har betydet et løft for internationaliseringen i kommunerne, og metoden har vist sig meget anvendelig til at synliggøre og modne potentielle udviklingsmuligheder.
- "Vestdansk Investeringsfremme" har i løbet af 2012 skabt 731 nye jobs i Vestdanmark gennem 23 udenlandske investeringsprojekter. I Region Midtjylland har der i 2012 været 11 investeringsprojekter, der har resulteret i 400 nye eller fastholdte jobs i regionen. Desuden har Vestdansk Investeringsfremme, sammen med Invest in Denmark, engageret sig i forskellige events og konferencer for at medvirke til at skabe synlighed omkring de vestdanske styrkepositioner over for udenlandske investorer.

Regionens vurdering

Virksomhedsrådgivning og netværk

De opnåede resultater med "VÆKSTmidt Accelerator" afspejler stor interesse for programmet. Samtidig viser midtvejsevalueringen, at programmet imødekommer behov blandt SMV'er i regionen og bidrager til, at vækstpotentielle SMV'er i stigende grad anvender ekstern viden i forbindelse med et vækstforløb. Regionen vurderer, at forlængelsen af programmet gør det muligt at justere og tilpasse indsatsen således, at nye forløb i endnu højere grad udgør en investering i den enkelte virksomhed baseret på virksomhedens vækstambitioner og vækstpotentiale. Kompetenceud-

viklingsaktiviteterne har også siden projektets start været afviklet i overensstemmelse med tidsplanen og i et omfang som forudsat i ansøgningen.

“Projekt CenSec – Klyngeudvikling” er i hovedtræk gennemført som forudsat. CenSecs strategi om øget fokusering på internationale aktiviteter samt arbejde med at blive godkendt som innovationsnetværk vurderes positivt.

“KLYNGEmidt Netværksinitiativ” forløber som forudsat. Projektets budget er blevet justeret, således at der sker et tilbageløb af både regionale midler og regionalfondsmidler.

I “KLYNGEmidt Livsstil” har operatøren haft godt fat i målgruppen for så vidt angår de individuelle forløb og inden projektet udløb er det også lykkedes at gennemføre tre kollektive forløb. Resultaterne viser, at der er efterspørgsel efter og behov for rådgivningsforløb blandt små og mellemstore virksomheder. Effektmålingen viser, at virksomheder der har gennemført og afsluttet et rådgivningsforløb samlet set har haft en relativ fremgang i både beskæftigelse, omsætning og eksport, der ligger væsentligt over de øvrige virksomheder i målgruppen. Resultaterne af effektmålingen skal dog fortolkes varsomt, da det kun har været muligt at gennemføre effektmåling på 13 virksomheder.

“KLYNGEmidt – Vækst via Visualisering” har indtil videre givet nogle gode resultater. Projektet har fået en god kontakt til potentielle rådgivere og samarbejdspartnere. I den kommende periode vil aktøren fokusere sin indsats på gennemførelse af kollektive forløb, hvilket vurderes at kunne få nogle meget positive effekter for målgruppen og dermed projektets samlede resultater.

I “ISCR- Industry Smart Centre Randers” opnås de forventede effekter som forudsat. Dog kan billedet ændre sig ved første afrapportering af følgeforskningen, som vil ske i første halvdel af 2013. Virksomhederne udtaler sig dog positivt, og en konkret virksomhed har udtalt at de i 2013 alene forventer at ansætte 15 personer i forbindelse med øget produktion, og at aktiviteterne i ISCR er en betydelig årsag hertil. Der har været visse organisatoriske udfordringer i samarbejdet med Aalborg Universitet. Udfordringerne ligger i at Aalborg Universitet ikke må udføre konsulentarbejde, mens ISCR vil have konkrete aktiviteter for de midler der er bundet til Aalborg Universitet, jævnfør beskrivelsen af “udviklingsmaskinen” som beskrevet i tidligere afrapporteringer. Dette arbejdes der på mellem Randers Kommune og AAU, i forbindelse med en overordnet underskrevet samarbejdsaftale mellem de to parter.

Øget internationalisering

I “Øget Internationalisering” sker der i stadig stigende grad en samordning af Eksportrådets ydelser og ydelser under de regionale vækstprogrammer. Ca. 90 % af de ovennævnte virksomhedsmøder er et resultat af henvisninger fra lokal erhvervsservice og væksthusets konsulenter. Den indstationerede medarbejder har også i en række tilfælde henvist virksomheder til de regionale virksomhedsprogrammer, især til VÆKSTmidt Accelerator.

“Europe Enterprise Network” forløber tilfredsstillende og kontrakt målene er opfyldt tilfredsstillende. Der er på vækstforums møde d. 10. oktober 2012 bevilliget medfinansiering af Enterprise Europe Network for perioden 2013-14.

Programmets fremdrift har været meget positiv, hvilket dels har bevirket, at visse resultatkrav er nået tidligere end forventet, dels at programmet er blevet forlænget på vækstforums møde d. 28. november 2012, med en merbevilling frem til ultimo 2014. En sådan forlængelse skal bl.a. resultere i, udover 12 nye modningsprojekter, at metoder og modeller raffineres i et program, der i sit udgangspunkt giver virksomheder og vidensinstitutioner en unik international platform.

Det er regionens vurdering, at EU-kontoret opnår særdeles gode resultater og har levet op til de godkendte aktivitetsplaner for 2013..

Samarbejdet forløber tilfredsstillende i Vestdansk Investeringsfremme med gode resultater. Det overordnede konkrete mål er at skabe eller fastholde i gennemsnit 333 videntunge arbejdspladser i Vestdanmark om året.

Øget innovation i de midtjyske virksomheder

Resultatkontrakter med opfølgning

- [Program for Vidensamarbejde – Genvej til ny viden](#)
- [Markedsplads for højtuddannede \(videreførelse\)](#)

Status

“Program for vidensamarbejde – Genvej til ny viden” er igangsat under den tidligere Erhvervsudviklingsstrategi og Handlingsplan. “Genvej til ny viden” eksperimenterer med nye former og modeller for samspil mellem virksomheder og forskningsinstitutioner og yder støtte til konkrete vidensamarbejder mellem små og mellemstore innovative virksomheder og forskere. Projektet er påbegyndt den 1. januar 2011 og er, efter anmodning fra operatøren, blevet forlænget til september 2014.

“Markedsplads for højtuddannede (videreførelse)” er igangsat under den tidligere Erhvervsudviklingsstrategi og Handlingsplan og sigter mod at få flere højtuddannede ud i små og mellemstore virksomheder, især i regionens yderområder. Projektet er afsluttet i 2010, men et delprojekt. “Kontaktmæglerinitiativet” videreføres i en 2-årig periode. Formålet er bl.a. at udvikle og implementere nye metoder og værktøjer til kontakt og samarbejde mellem SMV’er og videregående uddannelsesinstitutioner. Projektet skal desuden udarbejde et forslag til en forankring af kontaktmægleropgaverne i erhvervservicesystemet efter projektets afslutning. Delprojektet, der medfinansieres af en række kommuner, er påbegyndt den 1. juni 2011 og afsluttes i juni 2013.

Resultater

- I "Program for Vidensamarbejde – Genvej til ny viden" er der gennemført mere end 160 virksomheds-kontakter og 53 innovative virksomheder har fået støtte til at gennemføre et fase 1-projekt, der bl.a. skal afklare de erhvervsmæssige potentialer ved et samarbejde med forskere. Hidtil har 24 virksomheder fået støtte til at gennemføre et egentligt vidensamarbejde (fase 2), mens en række andre SMV'er endnu er i ansøgningsfasen.
- Kontaktmæglerinitiativet "Markedsplads for højtuddannede (videreførelse)" har hidtil etableret 263 forpligtende samarbejdsaftaler mellem virksomheder og videregående uddannelsesinstitutioner, og der er indgået 86 ordinære ansættelser af højtuddannede.

Regionens vurdering

Begge initiativer inden for Vidensamarbejde er i god fremdrift og forløber meget tilfredsstillende i forhold til mål og resultatkrav. En midtvejsevaluering af "Genvej til ny viden" vurderer således, "at projektet udfylder et hul i det danske innovationssystem" og "at de midtjyske virksomheder har fået lige så gode vilkår for vidensamarbejde som virksomheder i de lande, der har de stærkeste generelle programmer for vidensamarbejde". Kontaktmæglerinitiativet har ligeledes opnået gode resultater og har med 86 ansættelser af højtuddannede oversteget måltallet med 72 %.

Morgendagens forretningsområder

Resultatkontrakter med opfølgning

- [Shareplay](#) (tidligere Cross Media)
- Scandinavian Game Developers
- [Rethink Business - Join the Circular Economy Revolution \(tidl. Cradle to Cradle som forretningsudvikling\)](#)

Status

"Shareplay" er igangsat under den tidligere Erhvervsudviklingsstrategi og Handlingsplan og løber til af 2014. Formålet er at skabe innovationsbaseret vækst i medievirksomheder i Region Midtjylland og Region Nordjylland. Indsatsen skal fremme evnen til at arbejde på tværs af medie formater, som f. eks. film, animation, spil og IT. Der er bl.a. etableret en række netværk med regionale, nationale og internationale organisationer og private aktører samt med tværmedielle manuskriptforfattere og inden for indholdsproduktion, og på tværs af brancheskel og en stærk kobling til vidensinstitutioner. Shareplay er medstifter af InterActive Denmark som har nationalt fokus. Her vil Shareplay have fokus på inkubation og acceleration af virksomhed. På sigt forventes Shareplay at være en af hovedhjørnestenene i den regionale satsning på MORECreative.

"Scandinavian Game Developers" fik tilsagn i sensommeren 2011 og følger projektets aktivitetsplan.

"Rethink Business - Join the Circular Economy Revolution" har til formål at styrke smv'ernes innovation, forretningsudvikling og vækst ved at ledelsen fokuserer på at anvende Cradle to Cradle som konkurrenceforbedrende forretningsmodel. Udviklingscenter for Møbler og Træ (UMT) er operatør på projektet. Projektet har været i gang i 14 måneder. Det virksomhedsrettede team, COWI, der skal vejlede virksomhederne, har nået de hidtidige opsatte mål, om end der skal arbejdes hårdt for at få screenede virksomhederne til teamets arbejde.

Resultater

- "Shareplay" driver "Cross Media Programmet" med midler fra Erhvervsstyrelsen. Programmet er godt i gang med 36 ansøgninger, heraf er 19 godkendt og 17 er afvist eller frafaldet. De første projekter er nu ved at være afsluttet og viden fra projekterne er på vej i ud i Shareplay netværket til gavn for de medlemmer der findes her. Shareplay Netværket har nu 964 medlemmer og har afviklet 9 seminarer og konferencer siden september 2012. Blandt andet events som Games Business og Pixel Jam der samlet har været platform for nye partnerskaber og indblik i forretningsmodeller for omkring 140 deltagere. Shareplay er evalueret og forlænget til 2014. Desuden er Shareplay blevet tilknyttet MoreCreative projektet i Region Midtjylland, hvor andre projekter kan høste af Shareplays erfaringer. Læs mere på www.shareplay.dk.
- I løbet af projektets første 6 måneder har partnerne bag "Scandinavian Game Developers" taget de første skridt i retning af at skabe fornyet vækst i KASK-regionen via spiludvikling. Der er således etableret to nye inkubationsmiljøer: Et i Grenaa (The Ranch Game Incubator) og et i Viborg (Arsenalet). Flere iværksættere har allerede etableret sig i miljøerne og de første nye spil er udgivet.
- Under Rethink Business har 15 virksomheder fået vejledning af det virksomhedsrettede team, og yderligere 13 virksomheder er ved at blive kørt i stilling. I projektet er der gennemført to store seminarer/konferencer for at udbrede kendskabet til projektets fokus og sætte spot på de mange udfordringer og muligheder. Det ene seminar var fortrinsvis med og rettet mod virksomheder og andre centrale interessenter fra praksis og det politiske niveau. Det andet seminar var et led i starte projektets kommunerettede spor. Begge arrangementer blev gennemført over al forventning, og i kommunesporet har flere kommuner vist interesse i at gå videre i projektet. De endelige projekter udpeges medio 2013. Projektets formidlingsplatform fungerer godt, og er fortsat under udvikling. Platformen har et tilfredsstillende antal besøgende, men ønskes mere interaktivt og præsentere konkrete cases fra virksomheder og personer. Se www.rethinkbusiness.dk.

Regionens vurdering

Både "Shareplay"-projektet og "Scandinavian Game Developers" vurderes at forløbe som forventet.

"Rethink Business" – projektet er på et par områder blevet revurderet og omprioriteret på baggrund af erfaringer med samarbejdet mellem erhvervsfremmeaktørerne. Således er det vurderingen, at rekrutteringen af virksomheder til projektet skal opprioriteres betydeligt gennem større interaktion mellem eksisterende aktiviteter indenfor cirkulær økonomi, grønne forretningsmodeller og Cradle to Cradle. Arbejdet på kommunesporet lever op til lovet omfang og kvalitet. Som helhed forventes projektet at nå sine mål.

"Rethink Business" - projektet vurderes at blive gennemført som forventet.

Digitalisering

Status og samlet vurdering for indsatsområdet

Initiativer inden for Digitalisering

- iKraft

Nøgletal for Digitalisering

Link til [nøgletal](#).

iKraft

Resultatkontrakter med opfølgning

- [It som innovativ drivkraft \(iKraft\) fase II](#)
- [Ikraft kuponer](#)

Afsluttede resultatkontrakter

- iKraft Innovationspuljen:
  - Interaktiv prioritering og planlægning af el-forbrug
  - Fremtidens interaktive stol
  - @aGlance
  - Sportscasting 2.0 – social i 3D
  - Avanceret 3D Projektion
  - Platform til forankring og effektivisering af videns baserede arbejdsprocesser
  - MAFIR – massiv acceleration af fotorealitisk interaktiv rendering

Status

iKraft projektets anden fase nærmer sig nu sin afslutning. Fokus er stadig på IT-netværksagenternes arbejde som er den vigtigste drivkraft for at øge den innovative anvendelse af IT i de små og mellemstore virksomheder i regionen. I det seneste års tid har agenterne desuden haft iKraft kuponerne som et yderligere virkemiddel i bestræbelserne på at etablere innovationssamarbejder mellem virksomhederne og IT-vidensinstitutioner, eller IT specialkonsulenter.

Konstruktionen af projektet med iKRAFT-agenter som det bærende element, har en tydelig positiv effekt, idet de enkelte lokalområder oplever, at agenten engageret og involverende repræsenterer lokale interesser og kan forholde sig til lokale udfordringer via sin tætte tilknytning til henholdsvis erhvervsråd, cityforeninger og kommune.

iKRAFT får også megen ros og positiv tilbagemelding fra virksomhederne – netop på grund af nærhedsprincippet. Samtidig er iKRAFT agenterne med til at fjerne mange barrierer hos SMV'erne i forhold til vidensinstitutionerne. Når agenten fungerer som et formidlende og introducerende mellemlid, virker den mentale afstand ikke nær så stor som tidligere. Kuponerne har desuden haft den ønskede effekt – nemlig at hjælpe virksomheder, der ved hjælp af IT-netværksagentens indsats har fundet en IT-baseret innovativ ide og en mulig samarbejdspartner, der kan levere den rette it-specialviden. Ofte har de mindre virksomheder manglet ressourcerne og risikovilligheden til at frigøre ressourcer til at arbejde med innovationsideen.

Med hjælp fra en iKRAFT kupon synes denne udfordring mere overskuelig.

Der er pr. 1.marts modtaget 186 ansøgninger og uddelt i alt 87 kuponer svarende til en bevilling på 4.070.000 kr. Det har krævet en del mere administration at sikre kvaliteten af ansøgningerne end forventet.

I den seneste halvårsperiode har innovation via brug af mobile enheder præget meget af agenternes sparring. Der har været tale om innovation i forbindelse med lager og logistik for produktionsvirksomheder, tidsregistrering og opfølgning hos service virksomheder og markedsføring i detailhandlen. Alle steder med mobile enheder som et centralt element.

Ikraft resultatkontraktens ophør pr. 31/5-2013 bliver også enden på ikraft projektet. Trods tilsagn fra de fleste kommuner om at ville forsætte ordningen har det ikke været muligt at finde en alternativ finansieringsform der kunne videreføre de lokalt placerede IT netværksagenter og samtidig sikre en fælles vidensplatform og en organisering der kunne understøtte netværket.

Der er i denne omgang ikke foretaget ekstern analyse i forhold til resultatmålene. Dette er aftalt med operatøren for at styrke datagrundlaget i forbindelse med slutrapporteringen ultimo maj.

Resultater

- I den seneste halvårsperiode er der indgået over 80 innovationssamarbejder mellem midtjyske virksomheder og IT-vidensinstitutioner eller andre virksomheder. Dette er et resultat af iKraft kupon ordningen og af IT-netværksagenternes opsøgende arbejde.
- Der er i perioden blevet afsluttet 43 projektmodningsforløb som har været støttet med en iKRAFT kupon. 10 af disse projekter er hjulpet videre til en Videnkupon, samarbejde med Shareplay, Genvej til ny viden eller andet forløb. Hovedparten af projekterne vurderer telefonisk at iKRAFT kuponen har været værdifuld. Egentlig opfølgning på alle forløbene foretages op til projektets afslutning 31/5-13
- IT netværksagenterne har desuden afholdt 136 individuelle møder med virksomheder og iKraft har stået bag 11 arrangementer med i alt 587 deltagere.
- Foranlediget af Ikrafts inspirationsoplæg for detailhandelen har Ringkøbing Fjord/VisitVest, med iKrafts hjælp, fået indgået en aftale om at etablere gratis wifi internet adgang langs de mest besøgte turistområder ved Ringkøbing Fjord. Hermed adskiller området sig markant fra det øvrige udkantsområde i Danmark ved at kunne tiltrække især udenlandske turister der ikke længere skal frygte dyre roaming-afgifter. Samtidig kan turismeindustrien nu komme i kontakt med deres målgruppe på en helt ny og innovativ måde.

Regionens vurdering

Ikraft forløber planmæssigt og med gode resultater. Ikraft kuponordningen har givet ekstra medvind i forhold til IT-netværksagenternes arbejde med at skabe IT-innovationssamarbejde mellem virksomheder og It-vidensinstitutioner eller andre virksomheder. Tilfredsheden var været god blandt kommunerne og de deltagende virksomheder, og vi ser frem til samlet opfølgning for hele anden fase af iKraft når projektet slutter pr. 31/5-2013.

Iværksætteri

Status og samlet vurdering for indsatsområdet

Vækstforum vil skabe bedre vilkår for, at der etableres flere nye virksomheder, og at flere af de nye virksomheder overlever og udvikler sig til nye vækstvirksomheder. Indsatsområdet skal derfor sikre, at fokus på entreprenørskab i uddannelsessystemet styrkes, og at adgangen til rådgivning og risikovillig kapital for iværksættere og nystartede virksomheder forbedres.

Programydelseerne gennemføres samlet set i et omfang som forudsat. Der gennemføres en samlet indsats for at styrke iværksætteri og entreprenørskab i uddannelsessystemet fra folkeskole til universitet og alle initiativer skaber gode resultater. Hovedaktiviteterne under rådgivningsprogrammet STARTmidt Accelerator kører fortsat tilfredsstillende, og der er nu også fremdrift i de kollektive forløb, Vækstgrupper og Platoforløb. Der opnået flotte resultater for at styrke området for risikovillig kapital med et meget velfungerende regionalt Business Angel netværk og etableringen af Midtjyske Iværksætterfond, hvor de første investeringer nu er foretaget.

Initiativer inden for Iværksætteri

- Entreprørskab i uddannelser
- Iværksætterrådgivning og kapital

Nøgletal for Iværksætteri

Link til [nøgletal](#).

Entrepenørskab i uddannelser

Resultatkontrakter med opfølgning

- [Innovation i Folkeskolen](#)
- [Fra Talentmasse til entreprenørskab](#)
- [Entrepenørskab i VIA's uddannelser](#)
- [Det Entrepenørielle Universitet, herunder Studentervæksthuse Aarhus](#)

Status

Uddannelsessektorens rolle i forhold til at stimulere innovation og entreprenørskab ses som helt central for den fremtidige vækst og udvikling. Uddannelse i entreprenørskab skal stimulere de unges evne til at tænke nyt, se muligheder og omsætte deres ideer til værdi og handler derfor både om at udvikle de studerendes viden om entreprenørskab og det at starte egen virksomhed og om at stimulere deres evner inden for kreativitet, innovation og entreprenørskab.

Initiativet Entrepenørskab i uddannelser sætter fokus på iværksætteri som en integreret del af undervisningen på alle uddannelsesniveauer og omfatter udvikling af undervisningsmetoder og -materialer, kompetenceudvikling af underviserne og etablering af studentervæksthuse ved de videregående uddannelsesinstitutioner.

Der samlede indsats omfatter følgende områder:

- Folkeskolen – Innovation i Folkeskolen
- Ungdomsuddannelser, erhvervsuddannelser og KVU – Fra talentmasse til entreprenørskab
- Mellemlange videregående uddannelser – Entrepenørskab i VIA's uddannelser
- Lange videregående uddannelser – Det entrepenørielle Universitet, Aarhus Universitet

“Innovation i folkeskolen” gennemføres med deltagelse af nu 12 kommuner og knap 60 skoler. Der indgår løbende nye kommuner og skoler i projektet. Projektet gennemføres tilfredsstillende med god fremdrift på alle indsatsområder - udvikling af undervisningsmaterialer, kompetenceudvikling af undervisere og innovation camps. Der udarbejdes løbende undervisningsmateriale, også digitalt undervisningsmateriale, afholdes temadage på skolerne om undervisningsmateriale og der er lavet et undervisningskoncept for, hvordan udskolingen kan samarbejde med erhvervslivet gennem innovationcamps. Der er stor interesse for at deltage i projektets efteruddannelsesforløb fra både undervisernes og ledernes side. Skolelederne tilbydes at deltage i et diplommodul: Innovationsledelse i offentlige institutioner, der er specielt tilrettelagt for projektet og hvor der arbejdes med innovationsledelse og handleplaner for implementering af innovation på skolerne.

“Fra talentmasse til entreprenørskab” gennemføres med deltagelse af nu 25 uddannelsesinstitutioner fra hele Region Midt, og partnerkredsen repræsenterer bredt både ungdomsuddannelser, erhvervsuddannelser og korte videregående uddannelser. Projektet har succes med bredden i indsatsområderne, både hvad angår indsatsområderne og inddragelse af de mange institutioner på tværs af regionen i projektet. Mange uddannelsesinstitutioner har deltaget i de afholdte aktiviteter, og der er etableret netværks/arbejdsgrupper på en lang række indsatsområder. Der har været afholdt en lang række aktiviteter på alle indsatsområder, blandt andet Kompetenceudviklingsforløbet Didaktiske Innovatorer, som foreløbig 140 undervisere fra partnerkredsen har deltaget i, og der arbejdes, i samarbejde med Fonden for Entreprenørskab, med udvikling af elektronisk undervisningsmateriale for alle de involverede uddannelsesstyper.

“Entreprenørskab i VIA’s uddannelser”. Der er god fremdrift i tre af projektets fire indsatsområder: udvikling af fag og kurser, kompetenceudvikling og studentervæksthuse. Der er oprettet nye fag og kurser, et stort antal undervisere har deltaget i kompetenceudviklingsforløb og antallet af studerende, der benytter de 7 studentervæksthuse har været støt stigende. Der er således foreløbig 21 studerende, der har etableret egen virksomhed. Endvidere er der etableret en række samarbejder på tværs af uddannelsesinstitutioner, bl.a. er der etableret samarbejde mellem læreruddannelsen og Studentervæksthusene om brug af lærerstuderende til afvikling af innovationcamps på folkeskoleområdet, der er et udvidet samarbejde i Randers og Viborg om brug af studentervæksthuse med ungdomsuddannelserne i Erhvervsakademi Dania, og der er etableret samarbejde med Aarhus og Roskilde Universitet om udvikling og gennemførelse af kompetenceudviklingsforløb for VIA’s undervisere.

“Det Entreprenørielle Universitet”, Aarhus Universitet består af tre hovedområder: Forskning, undervisningsudvikling og iværksætteri og erhvervsamarbejde, og der er god fremdrift på alle områder. Forskningsmæssigt er det et højt niveau på både offentliggørelse af publikationer og deltagelse i konferencer, der er udviklet 18 nye fag og kursusforløb i perioden samt afholdt en række iværksætterworkshops og temamøder for studerende, blandt andet i samarbejde med studentervæksthuset. Videreuddannelse af undervisere sker i regi af Forum for Entreprenørielle Undervisere, der med sine månedlige arrangementer tilbyder alle undervisere med interesse for entreprenørskabsundervisning viden og sparring inden for feltet. Undervisere fra andre uddannelsesinstitutioner indbydes nu også til at deltage i FEU-arrangementerne.

Resultater

- Der er afholdt 8 innovation camps på folkeskoleområdet med deltagelse af 500 elever og 10 virksomheder.
- I projektet Innovation i Folkeskolen har 30 lærere været på Pioneruddannelsen og 30 ledere har deltaget på diplommodul Innovationsledelse i offentlige institutioner.
- Projektet Fra Talentmasse til entreprenørskab har afholdt 6 camps med deltagelse af i alt 675 studerende.
- Under Projektet Fra Talentmasse er der udviklet 4 nye fag/uddannelser, bl.a. har Erhvervsakademi Aarhus udviklet og udbyder nu uddannelsen Professionsbachelor i innovation og entrepreneurship.

- VIA University College har i denne periode udviklet 10 nye fag og kurser for studerende og de studerende har nu adgang til i alt 80 fag, kurser og moduler om entreprenørskab.
- VIA University College har gennemført kompetenceudviklingsforløb for 450 undervisere.
- Det Entreprenørielle Universitet udbyder i foråret, i samarbejde med VIA University College et Mastermodul for undervisere i VIA UC – Professionsfagligt Entrepreneurship.
- Det Entreprenørielle Universitet har i perioden udviklet eller videreudviklet 18 entreprenørielle fag/kursusforløb.
- I studentervæksthus Aarhus har over 900 studerende deltaget i studentervæksthusets aktiviteter, bl.a. workshops, udviklingsforløb og virksomhedssamarbejder. I alt 125 studerende har startet virksomhed.

Regionens vurdering

Initiativet gennemføres som planlagt.

Iværksætterrådgivning og kapital

Resultatkontrakter med opfølgning

- [Etnisk Erhvervsfremme](#)
- [STARTmidt Accelerator](#)

Status

“Etnisk Erhvervsfremme” er et nationalt initiativ, der har til formål at fremme etablering, overlevelse og vækst for nydanske iværksættere. Etnisk Erhvervsfremme er etableret med et nationalt videnscenter og seks lokale enheder. Det nationale videnscenter har til opgave at lede indsatsen samt opsamle og koordinere viden samt tilbyde vejledere kompetenceudvikling. Initiativet er netop blevet evalueret og evaluatoren konkluderer, at der med initiativet blevet sat en klar og relevant dagsorden, nemlig at der er et potentiale blandt grupper af nydanskere, som med fordel kan realiseres, og at det er en kompleks udfordring, der kræver en tværsektoriel løsning. Centerets rolle som netværksopbygger fremhæves og det vurderes at centeret nu har fået et solidt fundament, hvor der er skabt struktur og styring, synlighed og netværk samt videndeling og metodeudvikling.

Iværksætterprogrammet “STARTmidt Accelerator” har til formål at øge andelen af vækstiværksættere samt øge overlevelsesraten for nye virksomheder gennem tilbud om viden- og kompetencetilførsel. “STARTmidt Accelerators” hovedaktivitet udgøres af rådgivningstilbuddene Startpakke og Vækstpakke, som omfatter tilbud om køb af specialiseret rådgivning inden for områder som f.eks. forretningsstrategi og markedsvurdering. Herudover tilbydes iværksættere også deltagelse i vækstgrupper, netværk og Platoforløb og der gennemføres et særligt forløb målrettet spin-off iværksættere. STARTmidt accelerator programmet vil som noget nyt nu også tilbyde iværksættere deltagelse i lokale camps/kollektive forløb, som afholdes med hyppig frekvens fem – seks steder i regionen. Formålet er at give flest mulige typer iværksættervirksomheder (ift. eks. alder, vækstpotentiale, størrelse mv.) adgang til målrettede udviklingsforløb, hvor målet er at afklare/bevidstgøre og løfte vækstpotentialet.

“StartMidt Accelerator” indeholder desuden en række initiativer med fokus på kapitalformidling, herunder tilbud om tilknytning af en kapitalcoach for iværksættere med behov for risikovillig kapital, facilitering af Business Angels Netværk og afholdelse af masterclasses, temamøder og springboards.

Med etableringen af den Midtjyske Iværksætterfond er der nu en solid og sammenhængende indsats for at styrke iværksætternes adgang til kapital i Region Midtjylland. Den Midtjyske Iværksætterfond har foretaget de første investeringer og har investeret i 4 virksomheder med i alt 14 mio. kr.

Resultater

STARTMIDT accelerator

- 380 iværksættere har fået rådgivning via en Startpakke. Rådgivningen er primært ydet inden for områderne: salg og markedsføring, forretningsstrategi og juridiske forhold.
- 330 iværksættere har fået rådgivning via en Vækstpakke. Rådgivningen er primært ydet inden for områder som produktudvikling, forretningsstrategi, salg m.v.
- 55 iværksættere har deltaget i et kapitalcoachforløb og samlet set fået tilført kapital i størrelsesordenen 17,5 mio. kr.
- 60 virksomhederne er screenet til det regionale Business Angel netværk, InvestorMidt Business Angels netværk, og på tværs af de 33 virksomheder, der er præsenteret for netværket er der rejst risikovillig kapital i størrelsesordenen 28 mio. kr.
- På kapitalformidlingsområdet er der også i denne periode gennemført to masterclasses – en Masterclass for vækstvirksomheder, der søger risikovillig kapital og en Masterclass for investorer. Der var i alt 54 deltagere på de to masterclasses.

Regionens vurdering

Hovedelementerne i STARTmidst Accelerator forløber planmæssigt, men bevillingen til programmet nedskrives, da nogle af delinitiativerne ikke har kørt på det forventede niveau. .

Uddannelse og kompetenceudvikling

Status og samlet vurdering for indsatsområdet

Med initiativerne under dette indsatsområde vil Vækstforum medvirke til at sikre arbejdsstyrken, kvalitativt såvel som kvantitativt.

Arbejdsmarkedet står i disse år over for to hovedudfordringer: 1) den demografiske udvikling, der betyder fald i arbejdsstyrken. De store årgange er i færd med at forlade arbejdsmarkedet og erstattes af de små årgange, hvilket betyder underskud af arbejdskraft i løbet af få år. 2) at sikre arbejdskraften de fornødne kvalifikationer. I øjeblikket er arbejdsmarkedet præget af ledighed, og mange ufaglærte job forsvinder. Globaliseringen medfører øgede krav til arbejdsstyrkens kvalifikationer. Hvis ikke de ledige opkvalificeres nu, vil der opstå flaskehalse, hvor virksomhederne efterspørger kvalifikationer, der ikke findes i arbejdsstyrken. Kompetenceudvikling er altså vigtig også for den danske konkurrenceevne.

Fællesnævneren for initiativerne under dette indsatsområde er samarbejde og partnerskaber, idet grundlaget for hele indsatsen er at samle alle relevante aktører på de respektive områder, så de i fællesskab kan iværksætte initiativer, der ved at stå på skuldrene af tidligere indsatser og ved at bygge oven på den ordinære indsats kan få den ønskede effekt. Det er i høj grad lykkedes.

Der er skabt én indgang til efteruddannelse med flere efteruddannelsesaktiviteter, og virksomhederne er meget tilfredse med kontakten til uddannelsesinstitutionerne, især når institutionerne samarbejder. Der er etableret samarbejde med Norge og Sverige om at ruste uddannelsesinstitutionerne endnu mere til dialogen med virksomhederne om deres efteruddannelsesbehov og deres interne samarbejde. Der er skabt lokale indgange for udenlandsk arbejdskraft og udenlandske studerende, der øger fastholdelsen. Senest er der skabt lokale samarbejder om fastholdelse af unge i ungdomsuddannelser, der allerede er effektfulde, idet der nås en meget stor del af de unge i regionen med de igangsatte aktiviteter. Endelig er der afprøvet forskellige metoder til fastholdelse og inddragelse af grupper, der er på kanten af arbejdsmarkedet. Her er resultaterne dog præget af, at projekterne er planlagt i en højkonjunktur, men gennemført i en lavkonjunktur.

Samlet set gennemføres projekterne under initiativområdet tilfredsstillende. Afvigelserne skyldes ændrede konjunkturer og ikke operatørernes gennemførelse.

Initiativer inden for Uddannelse og kompetenceudvikling

- Fastholdelse og bedre overgange
- Udvidelse af arbejdsstyrken
- Efteruddannelse

Nøgletal for Uddannelse og kompetenceudvikling

Link til [nøgletal](#).

Fastholdelse og bedre overgange

Resultatkontrakter med opfølgning

- [Hold Fast](#)

Status

Det er den overordnede målsætning med dette initiativ, at flere skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Hold Fast projektet er et samarbejde mellem 190 partnere organiseret i 10 lokale konsortier, heraf 6 i Region Midtjylland og fire i Region Syddanmark. Der er igangsat mere end 250 lokale aktiviteter fordelt på 6 indsatsområder. Erfaringerne herfra er, at det, der virker, er, at:

- Eleverne mødes personligt i deres eget udgangspunkt
- Unge med behov for støtte overdrages ordentlig fra den ene institution til den anden
- Stemningen og kulturen på institutionen er inkluderende
- Der er opmærksomhed på små og simple tiltag, der øger de unges sociale og faglige fodfæste
- Fastholdelsesindsatsen sker i et samarbejde mellem alle involverede institutioner.

Resultater

- Der er etableret samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne og Ungdommens Uddannelsesvejledning/kommunerne om initiativer, der kan fastholde de unge i uddannelse.
- Aktiviteterne for fastholdelse af unge i ungdomsuddannelserne i "Hold Fast"- projektet er igangsat over hele regionen og omfatter allerede mere end 16.000 unge. Især mentorordningerne og indslusningsforløbene er succesfulde i forhold til fastholdelse.
- Mere end 2400 medarbejdere har deltaget i projektet, hvilket er med til at sikre implementeringen af projektets resultater, at så mange personer bidrager til at opnå erfaringerne.
- Mange af initiativerne fortsætter efterfølgende for institutionernes egen regning. Projektsamarbejdet har vist dem, at med få fælles investeringer er det muligt at fastholde mange elever, der ellers ville være faldet fra.

Regionens vurdering

Projektet gennemføres tilfredsstillende.

Udvidelse af arbejdsstyrken

Resultatkontrakter med opfølgning

- JOBmidt – modtagelse og fastholdelse af udenlandsk arbejdskraft II
  - [Det regionale konsortium ved Erhverv Aarhus](#)
- JOBmidt – fastholdelse af udenlandske studerende
  - [AU Career, Aarhus Universitet](#)
  - [VIA University College](#)
- JOBmidt – udvidelse af arbejdsstyrken
  - [Flexsenority / En3karriere](#)
  - [Beskæftigelsesfremme for ADHD ramte i Randers-området](#)

Afsluttede resultatkontrakter

Udvidelse af arbejdsstyrken - formålsbestemt pulje 2007

- Huset Venture - Ikast-Brande

- Jobsløjfen
- Udviklingsplatform i Region Midtjylland
- Senior styrken
- Fra udsat til ansat
- Mestring af sygdom - på vej mod et arbejdsliv

JOBmidt Modtagelse og fastholdelse af udenlandsk arbejdskraft 2008-2011

- Konsortiet Ringkøbing-Skjern
- Konsortiet Viborg
- Konsortiet Lemvig
- Konsortiet Silkeborg
- Konsortiet Randers
- Konsortiet Horsens
- Konsortiet Århus
- Midtjysk Dialogforum

Formål og status

Formålet med initiativerne er at udvide arbejdsstyrken i Region Midtjylland dels ved at fastholde udenlandsk arbejdskraft og udenlandske studerende og dels ved at forsøge at fastholde og inddrage udsatte grupper, der er i fare for at falde ud af arbejdsmarkedet.

Konsortiet, der arbejder med modtagelse og fastholdelse af udenlandsk arbejdskraft, har nu gennemført det første år af det nye projekt, og der er god gang i aktiviteterne. Der bliver arbejdet koncentreret på at udvikle de bedste koncepter til aktiviteter, så de enkelte aktiviteter let kan tilpasses lokalt og gennemføres uden den store forberedelse. Ligeledes arbejder projektet med en model for forankring, hvor det skal være muligt at finde frem til relevante aktører og relevante aktiviteter i hele regionen efter projektets ophør. Projektet har siden sidste opfølgning endelig fået tilsagnsskrivelse fra markedsføringsfonden af Danmark og arbejder derfor nu aktivt på udvikling af en værktøjskasse til markedsføring af smv'er globalt.

Hvad angår arbejdet med udenlandske studerende, har der været afholdt temamøde for Vækstforum om midtvejs-evaluering. Projekterne samarbejder bredt for at fremme projektets mål mest muligt. Der samarbejdes bl.a. med Danmarks Tekniske Universitet, Rambøll management, Styrelsen for Universiteter og Internationalisering, Work in Denmark samt de regionale projekter: Modtagelse og fastholdelse af udenlandsk arbejdskraft og Kontaktmæglerne. De to aktører har endvidere et tæt samarbejde og gennemfører flest mulig aktiviteter i fællesskab, hvor det giver mening og er muligt, ligesom de i deres virksomhedskontakter repræsenterer alle udenlandske studerende uanset studiested og retning. Projekterne har god gang i aktiviteterne og forløber planmæssigt.

Projekterne med fokus på fastholdelse af udsatte grupper på arbejdsmarkedet er præget af stilstand på arbejdsmarkedet, hvilket har betydet, at det fortsat er vanskeligt at opnå de forventede resultater.

Projekt "Beskæftigelsesfremme for ADHD ramte i Randers området" har dels udviklet metoder til screening af ledige for at finde ADHD ramte, der ikke nødvendigvis har en diagnose, dels udviklet beskæftigelsesrettede tilbud målrettet ADHD ramte. Projektet har det seneste halve år hovedsageligt fokuseret på spredning af de udviklede metoder samt forankring. Projektet har fortsat en restgruppe af deltagere, som det ikke har været muligt at få i beskæftigelse, hvorfor projektet nu vil gennemføre forsøg med etablering af en socialøkonomisk virksomhed.

Flexseniority - en3karriere arbejder dels på afklaring af seniorer i forhold til deres seniortilværelse, dels på ansættelse af seniorer i offentlige og private virksomheder og dels på modning af virksomheder i forhold til deres seniorarbejdsstyrke. Projektet har stort set nået alle sine mål, og har besluttet at afslutte projektet snarest muligt, dels fordi målene er nået og dels fordi projektlederen har fået anden ansættelse, hvor han kan arbejde videre med de resultater, der er opnået i dette projekt.

Resultater

- Der er siden september afholdt 141 faglige og sociale arrangementer med knap 2.400 deltagere for udenlandsk arbejdskraft og deres familier, 27 åbent hus arrangementer med 245 deltagere og en enkelt minibasar med 16 udvalgte foreninger.
- Siden september 2012 har 370 udenlandske studerende deltaget i enten mentorordning, Young Global Link eller "middag med en dansk familie", og der er gennemført 621 dokumenterede virksomhedsbesøg og 14 datingarrangementer mellem studerende og virksomheder.
- Fra september 2011 er der afholdt 20 kurser for seniorer, gennemført 700 virksomhedsbesøg og ansat 75 seniorer. Der er ligeledes gennemført 4 workshops for ledere og tillidsrepræsentanter og afholdt 488 vejledningssamtaler med seniorer og efterlønnere.
- Af 151 borgere med ADHD, der har deltaget i projektet, er 30 begyndt i udstøttet beskæftigelse (efterfølgende er 8 blevet ledige), 30 er påbegyndt uddannelse (efterfølgende er 9 stoppet igen), 8 er startet i fleksjob (efterfølgende er 3 blevet ledige) og 3 er tilkendt førtidspension.

Regionens vurdering

Projekterne gennemføres tilfredsstillende.

Efteruddannelse

Resultatkontrakter med opfølgning

- [KOMPETENCEmidt 2.0](#)

Afsluttede resultatkontrakter

- KOMPETENCEmidt

Status

Det overordnede formål med initiativet er at skabe mere og bedre efteruddannelse i Region Midtjylland. I praksis betyder det en styrkelse af efter- og videreuddannelsesindsatsen for de kortuddannede i regionens små og mellemstore virksomheder.

"KOMPETENCEmidt"-projektet er pr. 1.1.2012 udvidet med en indsats for ledige bl.a. i form af jobrotationsforløb, hvor beskæftigede på uddannelse erstattes med ledige. Pga tekniske problemer går det langsomt med at få igangsat aktiviteter. Der forventes gang i aktiviteterne medio 2013 efter en teknisk ændring i projektet. Dog er der gennemført et svejsekursus for ledige i Randersområdet, fordi områdets virksomheder havde et udækket behov for svejsere.

Det virksomhedsopsøgende arbejde går rigtig godt, målene er stort set alle opfyldt. Fokus er flyttet til besøg vedr. strategisk uddannelsesplanlægning, og det har givet resultater i form af flere igangsatte uddannelsesforløb end mål-sat. Pølsevognen er fortsat en stor succes, den har besøgt 45 virksomheder og involveret små 4000 medarbejdere, hvoraf 67 % er blevet fvu testet, og 25 % er i gang med eller har planlagt efteruddannelse. Sammen med Nationalt Videncenter for Realkompetencevurdering har projektet sat fokus på realkompetencevurdering af medarbejderne på regionens virksomheder, en indsats der fortsætter og forstærkes frem til projektets afslutning næste år.

Aktiviteterne i KOMPETENCEmidt suppleres af Interreg-projektet "SkanKomp" (Skandinavisk Kompetenceudviklingsnetværk), der bygger oven på "KOMPETENCEmidt", idet det er formålet at medvirke til at professionalisere såvel uddannelsesinstitutionerne som virksomhederne i forhold til at arbejde med sidstnævntes uddannelsesbehov. Region Midtjylland er lead partner i "SkanKomp"-projektet, der har 38 partnere i Danmark, Norge og Sverige.

Resultater

- Der er skabt én indgang til efteruddannelse.
- Et velfungerende samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne, der over for virksomhederne repræsenterer hele paletten af efteruddannelses tilbud, ikke bare den enkelte institutions.
- Samarbejde mellem erhvervsservicesystemets konsulenter og uddannelsesinstitutionerne.
- Der er gennemført mere end 10.000 virksomhedsbesøg, og 7.000 medarbejdere har deltaget i efteruddannelse som følge af denne virksomhedskontakt.
- Et korps af uddannelseskonsulenter, der opfattes som kompetencepartnere i stedet for sælgere.
- Uddannelsesinstitutionerne har fået kontakt til SMV'er, de aldrig har besøgt – og som har svært ved at få gang i efteruddannelsesindsatsen.
- Virksomhederne er meget tilfredse med kontakten med uddannelsesinstitutionerne.

Regionens vurdering

Projektet gennemføres tilfredsstillende.